

ตำนานพราหมณ์เมืองนครศรีธรรมราช

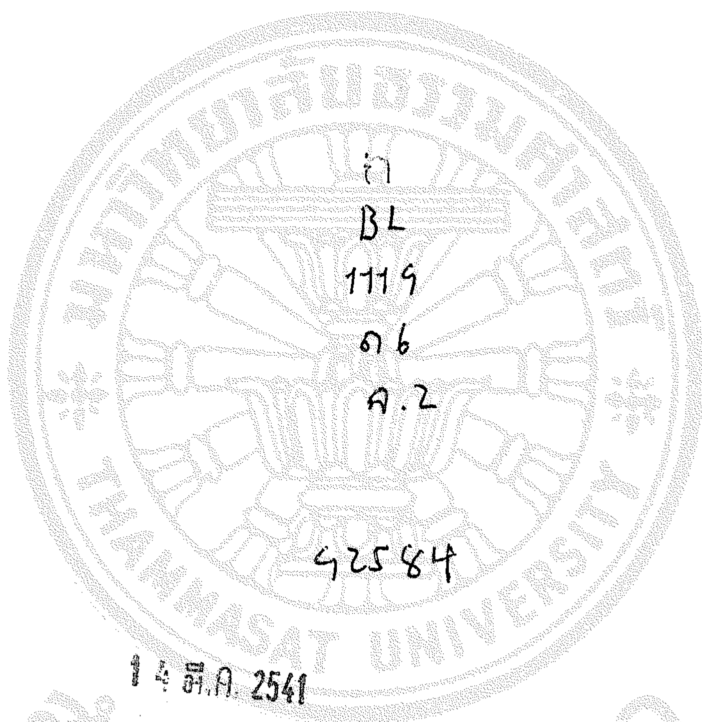
พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

อำมาตย์เอก พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (สินธุ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา)

ต จ ว, ต ช, ต ม, ร จ พ,

เมื่อปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๗๓

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
THAMMASAT UNIVERSITY
สำนักหอสมุด

คำนำ

เรื่องพงศาวดารพราหมณ์เมืองนครศรีธรรมราชนี้ข้าพเจ้าได้มาจากเมืองนครศรีธรรมราชนานแล้ว ตั้งใจจะตรวจทำคำอธิบายหมายเลขเสียก่อน แล้วจึงจะพิมพ์ แต่ติดกิจการต่าง ๆ ต้องทิ้งเริศร้างมาจนบัดนี้ เมื่อนายสฤษดิ เทพหัสดิน ณอยุธยา ผู้เป็นบุตร มาขอหนังสือซึ่งจะพิมพ์แจกในงานศพ อำมาตย์เอก พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (สินธุ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเคยเป็นผู้ได้ช่วยราชบัณฑิตยสภาตรวจรักษาโบราณวัตถุสถานมามาก ข้าพเจ้าเห็นว่า ควรจะหาหนังสือซึ่งเกี่ยวเนื่องด้วยเมืองนครศรีธรรมราช ให้ค้นพบหนังสือเรื่องนี้ จึงได้ให้พิมพ์สำหรับแจกในงานพระราชทานเพลิงศพพระยารัษฎานุประดิษฐ์ (สินธุ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา) เสียก่อน ส่วนการตรวจทำอธิบายหมายเลขนั้น ไว้หาโอกาศทำต่อไป และคิดเห็นว่าการที่พิมพ์ครั้งนี้จะมีประโยชน์ทำให้ผู้อื่นที่เอาใจใส่ในโบราณคดี เมื่อได้หนังสือฉะบับที่พิมพ์ไป จะได้ช่วยตรวจให้เป็นหลายแรงด้วยกัน หวังใจว่าถ้าท่านผู้ใดอ่านตรวจเห็นควรจะทำอธิบายหมายเลขอย่างไรจะบอกมาให้ทราบที่ราชบัณฑิตยสภา

อนึ่งในการพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ เจ้าพระยาธรรมศักดิมนตรี ได้เรียบเรียงประวัติของผู้มรณะส่งมาให้พิมพ์ไว้เป็นที่ระลึกด้วย เจ้าพระยาธรรมศักดิ ฯ เป็นกรรมการราชบัณฑิตยสภาผู้หนึ่ง และเป็นน้องของผู้

มรณะ ย่อมทราบประวัติดี ประวัตินี้จึงไม่มีเหตุที่ควรจะแก้ไขอันใด จึงได้ให้พิมพ์ไว้ต่อคำนำนี้

ราชบัณฑิตยสภาขออนุโมทนาในกุศลบุญราศีทักษิณานุปทานซึ่งเจ้าภาพงานศพพระยารัษฎานุประดิษฐ์ได้บำเพ็ญเป็นการกตัญญูกตเวที ขอผลแห่งกุศลนี้จงสำเร็จวิบากสุขแก่ผู้มรณะสมควรแก่คติอุปบัติ เทอญ.

นายกราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

อำมาตย์เอก พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (สินธุ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา)
เกิดวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๑๘
ถึงแก่กรรมวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

ประวัติ

พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (สินธุ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา) เป็นชาวพระนครมีกำเนิดในสกุลขุนนางเก่า ได้รับการศึกษาในกรุงเทพ ฯ ในสำนักที่ขึ้นชื่อที่สุดในสมัยนั้น คือโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ได้สอบไล่ได้จบวิชชาของโรงเรียน คือประโยค ๒ แล้วยังได้เรียนภาษาอังกฤษบ้างอีกเล็กน้อยเพียงสอบได้ชั้น ๑ แล้วก็ถูกรสแห่งราชการในสมัยนั้นชักโยงไปเข้าเป็นเสมียนดุจนักเรียนทั้งหลายเป็นอันมาก แต่เมื่อถึงเวลาที่ราชการต้องการส่งออกไปทำงานหัวเมือง แทนที่พระยารัษฎา ฯ จะอิดออดเหมือนข้าราชการหนุ่ม ๆ โดยมากในสมัยนั้น พระยารัษฎา ฯ กลับอาสาไปรับตำแหน่งในหัวเมืองด้วยความเต็มใจ และเป็นชาตาของพระยารัษฎา ฯ ที่ได้เป็นข้าราชการหัวเมืองจริงคนหนึ่ง เพราะได้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ล้วนในหัวเมืองตั้งแต่หนุ่มจนแก่ จนตราบเท่าสิ้นชีพในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

พระยารัษฎานุประดิษฐ์เป็น "นักเลง" โดยกำเนิด คำนักเลงในที่นี้หมายความตามที่ควรจะเข้าใจว่า ความมีใจเป็นนักเลงอย่างนักกีฬา นิสสัยใจคอ, กิริยาวาจา, ท่าทางท่วงที ของพระยารัษฎา ฯ สมนักเลงพร้อมตั้งแต่เด็ก ๆ มา ใครเล่นอะไร น้อยอย่างที่พระยารัษฎา ฯ จะไม่เล่นด้วย ได้เคยเล่นว่าวโดกว่าตัวเอาขึ้นเขยเอาลงเอง การปีนหลังคากันดีมาแต่เล็ก ๆ เพราะเล่นว่าว การเก็บดวงตราไปรษณีย์ ๆ เลี้ยงปลากัด, ปลาเข็ม, ปลาเงินปลาทอง, เตะตะกร้อ, ตีกระบี่, กระบอง, แทง

บิลเลียด เหล่านี้เคยเล่นมาทุกอย่าง การดนตรีพระยารัษฎา ฯ ก็เคยดีดจะเข้ได้เก่งพอใช้ เมื่อหนุ่มคนองได้เป็นนักเลงผู้หญิงกับเขาหน่อย เมื่อเป็นผู้ใหญ่บริบูรณ์ด้วยสติสัมปชัญญแล้วจนตราบวายชนม์ได้เป็นนักเลงอารามิกอย่างน่านับถือ

พระยารัษฎา ฯ มีความเลื่อมใสในพระสาสนาเพียงไร พึงเห็นได้จากการที่ให้มีการตักบาตรที่บ้านทุกวัน ไปฟังเทศน์ทุกวันพระและชอบชักชวนเพื่อนข้าราชการให้ไปฟังด้วย วันไหนไปไม่ได้ก็ให้จัดดอกไม้ธูปเทียนส่งไปบูชาพระ การสวดมนต์ไหว้พระในหอพระที่บ้านพระยารัษฎา ฯ ปฏิบัติเป็นอาจิณทุกเช้าค่ำ ประกอบด้วยกรุณาสัตว์, รักเด็ก, และสงสารผู้ตกยาก นักโทษผู้พ้นจากราชทัณฑ์ในเรือนจำแล้ว มักมาลาพระยารัษฎา ฯ ที่จวน พระยารัษฎา ฯ ก็ให้โอวาทในทางธรรม ผู้พ้นโทษคนใดไม่มีเสื้อผ้าและเงินค่าเดิรทางกลับบ้านพระยารัษฎา ฯ ก็แจกให้ ความมีใจกว้างขวางและความอารีอารอบของพระยารัษฎา ฯ มีพยานอีกอย่างหนึ่ง คือเมื่อเข้ามาเยี่ยมบ้านในกรุงเทพ ฯ คราวไรเป็นต้องหาโอกาสพบปะผู้ที่คุ้นเคย ตั้งแต่ญาติตลอดจนมิตร์ และเป็นต้องมีของอะไรติดมาฝากแทบทุกคราว ญาติชั้นเด็ก ๆ ที่จะไม่รู้จักพระยารัษฎา ฯ น้อยนัก เพราะได้รับของแจกแทบทุกคราวที่เข้ามากรุงเทพ ฯ และเป็นผู้ที่มีหน้าเบิกบานเสมอทำให้เด็กรักและสนิทง่าย

พระยารัษฎา ฯ เห็นว่าวัดพระบรมธาตุแห่งจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเจดียสถานสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศสยาม ได้เคยมีผู้คิดจะทำช่องฟ้าใบระกาแต่ไม่สำเร็จ ภายหลังด้วยพระอุปการแห่งสมเด็จพระเจ้า

พี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เมื่อยังทรงดำรงตำแหน่งอุปราชมณฑลปักษ์ใต้ พระยารัษฎา ฯ ได้จัดการสถาปนาและยกช่อฟ้าใบระกาขึ้นจนเป็นผลสำเร็จ ศรัทธาของพระยารัษฎา ฯ แก่กล้าจนถึงได้เปล่งวาจาว่า "คราวนี้ถึงจะตายก็ไม่ว่า การปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุสำคัญได้สำเร็จลุล่วงสมปรารถนาแล้ว" โดยที่พระยารัษฎา ฯ ไปที่ไหนก็สั่งสอนธรรมให้ราษฎรที่นั่น และมีการทำบุญฟังเทศน์เป็นอาจิณ จึงได้ฉายาจากเพื่อนข้าราชการด้วยกันว่า "สมภาร" และจากราษฎรหมู่มากว่า "เจ้าเมืองใจบุญ"

มีแปลกอย่างหนึ่งซึ่งจะพึงตกหล่นเสียไม่ได้ในประวัติของพระยารัษฎา ฯ คือท่านผู้นี้ได้เขียนจดหมายเหตุรายวันส่วนตัวด้วยลายมือตนเองเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๑ ถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ครั้นป่วยหนักไม่สามารถจดเองได้ ยังได้บอกปากเปล่าให้บุตรจดต่อมาจนถึงวันที่ ๒๑ ธันวาคมเป็นที่สุด ต่อนั้นก็บอกไม่ได้อีก แล้วอีก ๔ วัน คือวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ก็ถึงอนิจจกรรม รวมเวลาที่ได้จดหมายเหตุรายวันอันมีค่าสำหรับเป็นมฤดกที่ระลึกแก่บุตรธิดาต่อไปเกือบ ๒๑ ปีเต็มติดต่อกัน ขาดเพียงเดือนหนึ่งกับ ๑๐ วันเท่านั้น พระยารัษฎา ฯ ประกอบด้วยวิริยภาพ และเป็นผู้ทำอะไรทำจริงเห็นปานฉะนี้

คุณธรรมสำคัญทั้งคู่นี้ยังอำนวยผลให้พระยารัษฎา ฯ เป็นเจ้าระเบียบและตรงต่อเวลาอย่างน่าชม เป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้ใกล้ชิดว่า บ้านเรือนต้องเรียบร้อย ของทุกอย่างให้อยู่ประจำที่ อะไรเคยทำเวลาไหนต้องทำเวลานั้น จดหมายใครมีมาถึงไม่ว่าจากที่สูงหรือที่ต่ำต้องรีบตอบ

การตรงต่อเวลา ตรงต่องานการก็ยังไม่สำคัญเท่าความเที่ยงตรงและความซื่อตรงแห่งนิสสัยใจคอ ซึ่งไม่มีอะไรเป็นพยานดีไปกว่าข้อความในลายพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่ได้มีไปประทานพรแก่พระยารัษฎา ฯ เมื่อครั้งได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘ มีตอนหนึ่งว่า "พระยารัษฎา ฯ ได้รับราชการกรากกรำมามาก ได้เลื่อนยศบรรดาศักดิ์ขึ้นโดยลำดับ ถ้าคิดถอยหลังดูว่าความประพฤติอย่างไรเป็นเหตุให้ได้ความดีมาจนบัดนี้ ก็จะแลเห็นได้ว่า เพราะความซื่อตรงนั้นเอง" ดังนี้

พระยารัษฎา ฯ มีนิสสัยถี่ถ้วนมาก สำหรับการใช้จ่ายในบ้านก็ทำบัญชีรับจ่ายเงิน, บัญชีทำบุญ, บัญชีรับจ่ายของ ๆ ลูก ๆ เมื่อได้รับไปรษณีย์ภัณฑ์ พระยารัษฎา ฯ ชอบใช้เวลาว่างนั่งแกะครั่งลนไฟปั้นเป็นแท่งไว้ เชือกที่ผูกมัดก็เพียรแก้แล้วผูกเข้ากลุ่มเรียบร้อย กระดาษห่อก็พับเก็บไว้เป็นที่ ของเหล่านี้เอาไว้ใช้เมื่อจะห่อของส่งทางไปรษณีย์ไปให้ใคร ๆ อีกเป็นอันทุ่นโสหุ้ยไม่ต้องซื้อเชือกมัด, กระดาษห่อ, และครั่งสำหรับอาบประจำตรา นอกจากนี้พระยารัษฎา ฯ ยังสนุกในการเก็บดวงตราไปรษณีย์ที่ใช้แล้วไว้แลกเล่น อุตส่าห์นั่งหยอดน้ำแล้วลอกผึ่งลม คัดเข้าไว้เป็นพวก ๆ เครื่องสนุกเพลิดเพลินเหล่านี้แม้เป็นเพียงการเล่นก็จริง แต่ย่อมเป็นพยานสำคัญแห่งความมัธยัสถ์ถี่ถ้วนของพระยารัษฎา ฯ ซึ่งจำจะต้องให้ผลตลอดไปถึงการจริงในหน้าที่ราชการด้วยเป็นธรรมดาไม่ใช่หรือ ?

พระยารัษฎา ฯ ได้ว่าราชการจังหวัดถึง ๔ จังหวัด และไม่ว่าไปอยู่จังหวัดไหน ย่อมตั้งตัวเป็นสมภารที่นั่นเสมอ อย่าว่าแต่ข้าราชการจะไม่

กลมเกลียวกัน แม้แต่สามีภริยาผิดใจกันในหมู่ข้าราชการผู้ใหญ่ ก็ต้องร้อนถึงเจ้าเมืองเข้าไปเกลี่ยไกล่ให้คืนดีกันได้หลายราย พระยารัษฎา ฯ เป็นนักเลงชนิดที่เยือกเย็น ไม่โกรธตอบผู้ถือโกรธ และอย่างไร ๆ ก็ไม่มีพยาบาท การรับรองแขกของพระยารัษฎา ฯ ไม่มีชั้นและไม่จำกัดเวลา ทำนองการตอบจดหมายที่ไม่ว่ามาจากใครชอบตอบเองโดยตรงเสมอในเมื่อมีเวลาพอจะทำได้ วัตรปฏิบัติอันเสมอด้วยสมภารเช่นนี้ ไม่น่าสงสัยว่าทำไมไปอยู่ที่ไหนคนจึงจะไม่พากันรักใคร่นับถือที่นั่น และเมื่อประกอบวิริยภาพกับการเอาจริงเข้าด้วยกันแล้ว ก็ควรเป็นที่อิ่มใจของญาติมิตรทั่วไปว่าชีวิตของพระยารัษฎา ฯ แม้ไม่ยืนยาวแท้ ก็เป็นชีวิตที่ได้เป็นประโยชน์แก่ชาติภูมิพอควรแก่อัตตภาพได้มากอยู่

จะว่าพระยารัษฎา ฯ ขาดความรู้ทางภาษาต่างประเทศเสียทีเดียวก็ไม่ได้ เพราะระหว่างที่รับราชการอยู่จังหวัดสตูล ได้พยายามเรียนภาษามลายูจนมีความรู้ ได้ใช้ประโยชน์ในราชการต่อมาเป็นอันมาก ภาษาอังกฤษที่ได้เรียนจ่อมไว้ชั้นเดียวในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบนั้น ไม่ต้องกล่าวถึง

พระยารัษฎา ฯ มีบุตรธิดา นับแต่ที่ยังมีชีวิตอยู่รวม ๕ คนคือ:-

นายสฤษดิ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา ในโปร่งมารดา รับราชการอยู่ในกรมรักษาที่หลวงและกัลปนา

นางสาวสภัศ เทพหัสดิน ณอยุธยา ในเพี้ยนมารดา

นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณอยุธยา ในเพี้ยนมารดา รับราชการอยู่ในกรมรถไฟหลวง

นายสลวย เทพหัสดิน ณอยุธยา ในโปร่งมารดา รับราชการอยู่ในกรมรถไฟหลวง

นางสมาน เทพหัสดิน ณอยุธยา ในวอนมารดา

ต่อไปนี้คือประวัติย่อที่คัดจากราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. ๒๔๗๒ หน้า ๓๒๐๙—๓๒๑๐

อำมาตย์เอก พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (สินธุ์ เทพหัสดิน ณอยุธยา) ต.จ.ว,ต.ช., ต.ม., ร.จ.พ. บุตร์พระยาไชยสุรินทร์ (เจียม เทพหัสดิน ณอยุธยา) เกิดวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๑๘ เข้ารับราชการเป็นเสมียนในกรมบัญชาการ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ พ.ศ. ๒๔๓๕ ไปเป็นเสมียนในกรมกองตระเวน พ.ศ. ๒๔๔๐ เป็นนายเวร แล้วกลับไปเป็นสารวัตรตรวจในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ พ.ศ. ๒๔๔๒ รับพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์เป็นขุนศุภชนสวามิภักดิ์ ผู้ช่วยคลังจังหวัดตรัง พ.ศ. ๒๔๔๗ เป็นปลัดจังหวัดระนอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๔๔๙ เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นหลวงโยธพิทักษ์ พ.ศ. ๒๔๕๑ เป็นปลัดจังหวัดสตูล พ.ศ. ๒๔๕๔ รับพระราชทานยศเป็นรองอำมาตย์เอก เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระในนามเดิม พ.ศ. ๒๔๕๕ รั้งตำแหน่งมหาดไทยมณฑลภูเก็ต แล้วรั้งตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดตะกั่วป่าและพ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นอำมาตย์ตรี เปลี่ยนนามบรรดาศักดิ์เป็นพระตรังคภูมิบาล ... เป็นพระตรังคบุรีศรีสมุทเขตร์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง พ.ศ. ๒๔๕๗ เลื่อนยศ

บรรดาศักดิ์เป็นอำมาตย์โท พระยารัษฎานุประดิษฐ์ พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทสงคราม พ.ศ. ๒๔๖๒ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นอำมาตย์เอก

พระยารัษฎานุประดิษฐ์ป่วยเป็นโรคมะเร็งในกระเพาะอาหาร ถึงแก่กรรมวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ คำนวณอายุได้ ๕๕ ปี

ตำนานพราหมณ์เมืองนครศรีธรรมราช

(พิมพ์ตามฉะบับ)

ศรีศุภมัศดุดิเรก ๑๒๕๑ ศกปี[๑] ประถมญาณ จับเดิมบูรรพาการก็มีตำนานนคราอยู่ฝ่ายข้างฉิมทิศา ชื่อกรุงราชมหานครวรวงยาวดา สมเด็จบรเมนทร์สูรย์ขิษดิ สยมภูวนารถยดินทร ไตรโลกโลกามไหยพศรีวพรมเลงโสพัศ ปรากฎสดทาย ว่าได้เสวยราชสมบัติเปนเจ้าเมืองรามราชมหานครอันมหิมา[๒] อยู่จำเนียรกาลหิ้งนานจึงถึงแก่ขณโสพัศ ณวัน ๓๑๕๖ ค่ำ มเสงนักษัตร แลเวลาใกล้รุ่งแตกแสงทอง สุริยส่องทั่วโลก เสด็จลีลาล่วงพ้นไปขิมคลาศ เทวศักราชได้ ๖๘๑ เปนประถมอาศ จึงสมเด็จเปนเจ้ารามาธิราช เสวยราชสมบัติแทนอยู่จำเนียรกาลโดยวารบาทีได้ ๒๑ ปี ประกอบด้วยฤทธิเดชะมหิมา เอกพลโยธา จัตุทหารสามารถ เมื่อเถิงในศักราช ๗๑๒ ปีขาลนักขัตร[๓] สมเด็จองค์นารายน์เปนเจ้า รามาธิบดีศรีเอกาธิราช ประดิษฐอยู่กรุงพระมหานครศรีอยุทธยา มหาดิลกภพนพรัตนราชธานีบุรีรมย์สมบูรณ์ เสด็จอยู่เสวยราชสมบัติประกอบด้วยพลโยธาเปนเอกราช มีฤทธิ

---

(๑) มหาศักราช ๑๒๕๑ ปีมเสงตรงกับจุลศักราช ๖๘๑ ครั้งพระร่วงสุโขไทย

(๒) พวกพราหมณเมืองนครศรีธรรมราชว่าต้นสกุลมาแต่เมืองรามนคร ที่เรียกว่า รามราชมหานครในนี้เปนแต่โวหาร พวกพราหมณโหรดาจารยเมืองพัทลุงว่าต้นสกุลสืบมาแต่เมืองพาราณสี สอบได้ความว่าเปนจังหวัดอันเดียวกันนั้นเอง วังอันเปนที่ประทับของเจ้าผู้ครองนครพาราณสี ยังเรียกว่ารามนครอยู่จนทุกวันนี้

(๓) ตรงปีสมเด็จพระรามาธิบดีพระเจ้าอู่ทองสร้างกรุงศรีอยุธยา

สามารถบรมสุขแก่วานิชทั้งหลายหมู่นานาประเทศ เมื่อจะยังเกิดเหตุ มีนายสำเภาผู้หนึ่งเอาเภตราลำหนึ่งบรรทุกสิ่งของใช้ใบมาแต่เมืองรามราชมหานคร แลเอาสิ่งของมาจำหน่ายเมืองนครศรีอยุทธยาเสร็จแล้ว แลนายสำเภาใช้ใบกลับคืนไปเมืองรามราชมหานคร แลนายสำเภาเอาของกำนันขึ้นถวายลอองธุลี พระนารายน์เปนเจ้ารามาธิราช มีพระราชโองการตรัสว่า ไปเถิงเมืองใดแล้วกลับคืนมา แลจึงนายสำเภารับพระราชโองการกราบถวายบังคมทูลว่า ข้าแต่พระกรุณาไปเถิงเมืองศรีอยุทธยาแล้วกลับคืนมา แลองค์นารายน์รามาธิราชตรัสถามว่า พระยาเจ้าเมืองชื่อใด แลนายสำเภารับพระราชโองการกราบทูลว่า ทรงพระนามชื่อนารายน์รามาธิบดี แลองค์นารายน์รามาธิราชมีพระราชโองการ ให้โหรพฤฒาจารย์ดูตำราเทวาพระทำนายว่าจะเกิดนารายน์เปนเจ้าสองพระองค์ แลองค์นารายน์รามาธิราชทำพระไมตรี ตรัสใช้ทหารทั้งสี่คน เอาเครื่องยินจัตุรภัณฑ์ เอาไปถวายแก่องค์นารายน์รามาธิบดี แลจึงทหารทั้งสี่รับพระราชโองการถวายบังคมอำลามาด้วยฤทธาในทางอากาศ ก็เถิงเมืองนครศรีอยุทธยา แลจัตุทหารเข้าไปสู่พระราชมณเฑียร ขึ้นบนที่ก็เห็นองค์นารายน์รามาธิบดีเสด็จบรรธมหลับอยู่ แลจึงเกิดอัศจรรย์แก่ทหารนั้นให้ตีนตายมือตาย เปนใบ้เงืองแน่งอยู่แก่ทหารทั้งสี่ก็เห็นเปนสี่พระหัตถ์ ประดุจหนึ่งองค์พระนารายน์รามาธิราชซึ่งใช้มา แลสมเด็จเจ้านารายน์รามาธิบดีฟื้นพระองค์ ทอดพระเนตรเลงแลเห็นทหารทั้งสี่ แลทรงพระราชโองการตรัสถามจัตุทหารว่า มาแต่ถานที่ใด แลจัตุทหารรับพระ

ราชโองการกราบทูลว่า มาแต่เมืององค์นารายน์รามาธิราชใช้ให้เอาเครื่อง ขินจัตุรภัณฑ์ มาสู่โพธิสมภารเปนพระไมตรี แลองค์นารายน์รามาธิบดีผู้มีโพธิสมภาร ตั้งพระหฤไทยยินดีต่อด้วยพระนารายน์รามาธิราช แลทรงพระกรุณาตรัสแก่นายตำรวจให้หาเจ้าพญาโกษาขึ้นบนที่แลมอบจัตุทหารทั้งสี่ไปรักษาไว้เท่ารุ่ง แลเจ้าพญาโกษา นำจัตุทหารขึ้นถวายบังคม แลมีพระราชโองการตรัสว่าแก่ทหาร จะกลับคืนไปเมื่อใด แลนายจัตุทหารรับพระราชโองการกราบทูลว่า แล้วแต่จะทรงพระกรุณา แลองค์นารายน์รามาธิบดี มีพระราชโองการ ตรัสให้นายพระคลัง เอาขินจัตุรภัณฑ์ส่งให้จัตุทหารเอากลับคืนไปเมืองรามราชตอบพระไมตรี แลนายจัตุทหารทั้งสี่กลับคืนไป แลองค์นารายน์รามาธิราชตรัสถามจัตุทหารทั้งสี่ว่า ดูนารายน์เทวารูปสนององค์นั้นยังฤๅ แลจัตุทหารรับพระราชโองการ กราบทูลว่ามิได้รู้ แลองค์พระนารายน์รามาธิราชทรงพระราชโองการ ตรัสให้ทหารกลับคืนไปทูลสนองเล่า แลทหารรับพระราชโองการกลับคืนมาสู่องนารายน์รามาธิบดีแลจัตุทหารถวายบังคม ก็กราบทูลว่า องค์นารายน์เทวารูปสนองต่างองค์พระเปนเจ้ายอหัวยังฤๅ แลองค์นารายน์รามาธิบดีตรัสถามว่าแก่จัตุทหาร แลองค์นารายน์เทวารูปสนองต่างพระองค์แห่งเรานี้หามิได้ แลจัตุทหารรับพระราชโองการอำลาคืนไปด้วยฤทธาในอากาศเถิงเมืองรามราช แลทหารกราบทูลแต่องค์นารายน์รามาธิราช ว่าองค์นารายน์เทวารูปสนองต่างองค์สำหรับโพธิสมภารนั้นก็หามิได้ แล้วแต่จะแต่งไปไว้สนองต่างองค์ แลองค์นารายน์รามาธิราช ตรัสให้นายตำรวจ

เบิกเอาขึนจัดสุวรรณส่งให้แก่นายวันการเอาไปหล่อในเมืองวาราขิญนคร เสร็จแล้ว แลนายวันการเอามาส่งให้นายตำรวจ ๆ กราบทูลแต่องค์พระนารายน์รามาธิราช มีพระราชโองการ ให้นายตำรวจรับเอาองค์พระนารายน์เทวารูปพระศรีลักษมี พระมเหวาริย์บรมหงษ์ ซิงช้าทองแดง เอาลงบรรจุเภตราแล้ว แลมีพระราชโองการ ให้จัดเอาชีพ่อเปนภาษา ๕ เหล่ามอบให้ผแดงธรรมนารายน์เปนนาย ให้คุมชีพ่อ ๕ เหล่ารับเอานารายน์เทวารูปเอาไป กรุงนครศรีอยุทธยาไว้สำหรับโพธิสมภารสนองต่างองค์สมเด็จนารายน์รามาธิบดี

แลเรือต้องพยุซัดเข้าปากน้ำตรัง แลกรมการบอกหนังสือส่งข่าวมาเถิงเมืองนคร จึงเจ้าพญานครคิดด้วยพระหลวงกรมการ สั่งให้ตำรวจมหาดไทยให้ออกไปรับองค์พระนารายน์เทวารูป พระศรีลักษมีพระมเหวาริย์บรมหงษ์ แลผแดงธรรมนารายน์ชีพ่อเบญจภาษานั้นเข้ามาเมืองนคร ไว้ตำเบลลสันทรั้นฝ่ายบูรฉิมเมือง แลเจ้าพญานครกรมการบอกหนังสือไปเถิงเจ้าพญาโกยา เอากราบทูลลอองธุลี ๆ ว่าองค์ พระนารายน์เทวารูปซึ่งมีพระราชโองการตรัสใช้แก่จตุทหารนั้นแลบัดนี้เข้ามาเถิงนคร แลองค์นารายน์รามาธิบดี มีพระราชโองการให้เจ้าพญาโกยา แต่งเรือใหญ่ลำหนึ่งเรือน้อย ๒ ลำเอาออกไปเมืองนคร จอดไว้ตำบลปากน้ำนครรถา แลเจ้าพญาโกยา เจ้าพญานครพระหลวงกรมการ ไปรับองค์นารายน์เทวารูปลงเรือเอาไปไว้สนองต่างพระโอษฐ์ โพธิสมภารเมืองศรีอยุทธยา แลเกิดอัศจรรย์ลมพายุพัดเปนหมอกเมฆมืด ๗ วัน ๗ คืน แลมายาพระนารายน์เทวารูปให้นิฤมิตร

แต่เจ้าพญาโกษา ว่าเราเสดจอยู่เมืองนคร เหตุว่าหาดแก้วมีสาริก อิศราต้องเทวาทำนายจึ่งรู้ว่ามายา พระนารายน์เทวารูปเสดจอยู่เมือง นคร แลเจ้าพญาโกษาแต่งเครื่องพลีกรรม์ถวาย แต่องค์พระนารายน์ เทวารูป แลพยุหะจึ่งคลาย แลเจ้าพญาโกษา เจ้าพญานคร พระ หลวงกรมการคิดพร้อมกันแต่งสถานตำหนักรับไว้ปากน้ำนครรถา มอบ ผแดงธรรมนารายน์ยกรบัตรมหาดไทยรักษา แลเจ้าพญาโกษา แบ่ง เอาชีพ่อกึ่งหนึ่งลงเรือกลับคืนเขาไปถวายบังคมกราบทูลว่าข้าลอองธุลีรับ เอาองค์พระนารายน์เทวารูป บรรจุมาเรือโดยฤกษ์เกิดหมอกเมฆอัน ทีการลมพายุหะพัด แลให้นิฤมิตรแก่ข้าทูลลอองธุลี ว่าเราจะอยู่เมือง นคร แลองค์นารายน์รามาธิบดีรู้ทราบพระหฤไทยแล้ว แลมีพระราช โองการ ตรัสสั่งแก่เจ้าพญาโกษาให้แต่งตราบอกไปแก่เจ้าพญานคร แลกรมการ เห็นที่ใดสมควรให้แต่งสถานรับไว้เปนศักดิสิมาแก่แผ่น ดินเมืองนครเถิด แลเจ้าพญานคร พระหลวงกรมการคิดพร้อมกันแต่ง สถานเสร็จแล้ว พระนารายน์เทวารูป พระศรีลักษมี พระมเหวารีย์ บรมหงษ์ ซึ่งช้าทองแดง เอาขึ้นไว้ท้ายเมืองตำบลท่าม้า แลมอบให้ผแดง ธรรมนารายน์รักษา แลเจ้าพญานคร พระหลวงกรมการตอบตราบอก เข้าไปเถิงเจ้าพญาโกษา ๆ เอาทูลลอองธุลีพระบาทว่าซึ่งมีตราออกไป ให้พญานครแต่งสถานแล้ว รับเอาพระนารายน์เทวารูปขึ้นไว้ท้ายเมือง ตำบลท่าม้า มอบให้ผแดงธรรมนารายน์รักษา

แลองค์นารายน์รามาธิบดี ตรัสว่าจารีตธรรมเนียมพระนารายน์ เทวารูปทำเปนประการใด แลเจ้าพญาโกษาธิบดีถามชีพ่อเบญจภายา

แล้วกราบทูลว่า เดือน ๑๒ แรมค่ำ ๑ ได้ฤกษ์ กะติกาโรหินีฤกษ์ พระอาทิตย์สงกรานต์เถิงราษีพิจิกให้ตามตะเกียงลดไม้เทพทัน แลให้นับแต่แรม ๒ ค่ำไป ๒๙ วัน เปนกรรติมาสาธนับไป ๒๘ วัน แลให้ชีพ่อพราหมณ์ ๕ ตน เร่งการพิธีเตรียมปำ (ตรียัมพวายตรีปำวาย) ไว้ถวายเข้าเม่าเข้าตอกแต่พระนารายน์เทวารูป แลพราหมณ์ ๔ ตน อ่านหนังสืออวยไชยพรถวายพระราชกุศลตามสงกรานต์ พระอาทิตย์ไปทุกวัน

แลองค์สมเด็จพระนารายน์รามาธิบดีมีพระราชโองการตรัส ว่าครั้นเดือนอ้ายแรมค่ำ ๓ ตกแก่พญาโกษา แลทรงกรุณาให้พญาโกษาออกมาจัดกรมการ แลหัวเมืองให้รับงานรายวันเปนอันดับตามทรงพระกรุณา แรม ๒ ค่ำตกแก่พญานคร ขุนนาขุนคลังแต่งต่าง แรม ๓ ค่ำ ขุนกรมลูกธแต่ง แรม ๔ ค่ำ พระศรีราชสงครามรามภักดีปลัดแต่งเอง แรม ๕ ค่ำตกหลวงเทพเสนาแต่ง แรม ๖ ค่ำตกขุนคลังนอกแต่ง แรม ๗ ค่ำตกแก่รัตนบุรินโคตแต่ง แรม ๘ ค่ำไทยบุรีไชยมนตรีแต่ง แรม ๙ ค่ำขุนแก้วไกรภักดี ขุนไชยเสริฐแต่ง แรม ๑๐ ค่ำขุนแพ่งขุนศรีราชวังเมืองกรมเมืองแต่ง แรม ๑๑ ค่ำ พิรราชมุนีขุนมลึกสุเรียนแต่ง แรม ๑๒ ค่ำ พิริยคงพิรียนธแต่ง แรม ๑๓ ค่ำ ผแดงสีกาเกีย สเภาลักจัน ผแดงคำพญารียแต่ง แรม ๑๔ ค่ำ ท้าวมุนิราชบุตรี นางเพชราจีย์แต่ง แลมีพระราชโองการทรงพระกรุณา ว่าครั้นเดือน ๑๒ แรมค่ำ ๑ วันตามสเกียงเปนพนักงาน ขุนราชภักดีธรรมเจ้าสวน (คเณศวร) แต่งเข้าเม่าเข้าตอกเกียนหนึ่ง น้ำจัณฑ์สองเต้าผ้าขาว

สองผืน เทียนประนม ๒๐๐ หนักเสมอฌณแหลม ┼๑ น้ำมัน ๒๖ แล่ง ตกผแดงเวศนุภักดิ์ หมากพร้าวกล้วยอ้อยถั่วงาพุดทราหัวมันลูกแตง เข้าตุ้มหมากพลู ฌสิ่ง ๔๐๐ ตกผแดงรักษไพรีแต่ง เพิ่นดินกางราชวัตร ฉัตรธงตกแก่ผแดงรัตนนรายน์ ไม้เทพทัน ๔ อันพันผ้าขาวติดตาอ้อยตก แก่วาสุเทพ ผแดงธรรมนารายน์ ทำปากศรีนาทักษิณาบูชาตามถวาย แก่พระนารายน์เทวารูป ตแขงเส้งทองแดงใส่น้ำมันให้วิตถารไว้เหนือ อาศชิงช้าหน้าสถาน ๓ วัน ให้นครบาลมหาดไทยรักษา แลอุทิศแช่ง สาบาลไว้ว่า ครั้นพ้นแต่เดือน ๑ สองสามวันแล้วอย่าสุมไฟในทลาน่า สถานพระนารายน์เทวารูป จะเกิดทรพิศม์ฉิบหายพินาศ แลเหตุว่า นารายน์ทรงจักรพระเพลิง

แลมีพระราชโองการให้เจ้าพญาโกษาแต่งเข้าเม่าเข้าตอกเกียนหนึ่ง น้ำดอกไม้ลายจันทน์คนทีอ ผ้าขาว ๓ ภดสาด ขาว ๔๐ ผืน เทียน ประนม ๔๐๐ หนักสเมอฌณแหลม ┼๑ ตราสังน้ำมันหมากพร้าวพเนียง หนึ่ง หมากพร้าวสุก ๔๐๐ บรรทุกเรือออกมาเดือน ๑๒ แลเจ้าพญาโกษา ออกมาด้วยทุกปี ผลาผลกล้วยอ้อยถั่วงาพุดทราเข้าตุมหมากพลูสเมอฌ สิ่งละ ๔๐๐ เก็บเอาตลาดท่ามาสำหรับงาน พญาโกษาขึ้นแต่สถาน เทวารูป แลหมู่พนักงานรายวันทั้ง ๑๔ งานแต่งประตุจหนึ่งงานเจ้า พญาโกษา

เจ้าพญาโกษารับพระราชโองการ แต่งถวายพระราชกุศลสามขวบ เอาออกมาเดือน ๑๒ มฤสุมคลื่นลมพัด เรือต้องพยุซัดเข้าปากน้ำกหนอม

แลพญาโกษาให้ขอโทนเอาข่าวมาเรียนแก่เจ้าพญานคร แลพญาโกษานี้นเดิรยก ๑๐ วันมาเถิงเจ้าพญานครสั่งให้ตำรวจคนทำแทนรองงานรายวัน เจ้าพญาโกษาเมื่อต้องพยุเสียกลางทเล แลครั้นแล้วการพิธิถวายพระราชกุศลแล้ว เจ้าพญาโกษากลับเข้าไปเมืองศรีอยุทธยา

แลครั้นเดือน ๔ เจ้าพญานครพระหลวงกรมการคิดพร้อมกัน แต่งผแดงธรรมนารายน์ ผแดงศรีกาเกีย สเภาลักจันลงเรือดอกไม้ทองเงินเข้าไปเถิงเจ้าพญาโกษา ๆ ถามผแดงธรรมนารายน์ ผแดงศรีกาเกียสเภาลักจัน ว่าเคืองสิ่งใดจึงเข้ามา ผแดงธรรมนารายน์ ผแดงศรีกาเกีย สเภาลักจัก อวยไชยพรว่างานรายวันซึ่งพระกรุณาแต่งณเมืองศรีอยุทธยานี้เอาไปเดือน ๑๒ มฤสุมคลื่นลมเกิดอันตราย จะเสียธรรมเนียมคำพระราชโองการซึ่งอุทิศไว้สำหรับเมืองนคร แลพญานคร พระหลวงกรมการคิดพร้อมกัน ให้ข้าพระกรุณาเข้ามารับงานเอาออกไปทำณเมืองนคร แลพญาโกษานำผแดงธรรมนารายน์ ผแดงศรีกาเกียสเภาลักจันขึ้นถวายบังคมลอองธุลีพระบาท แลมีพระราชโองการตรัสถามว่าพราหมณ์ใดแปลกหน้าขึ้นมา แลพญาโกษากราบทูลว่า ผแดงธรรมนารายน์ ผแดงศรีกาเกีย สเภาลักจัน รักษาสถานนารายน์เทวารูปอยู่ปักษ์ใต้ เข้ามาอวยไชยพร ว่าพระหลวงกรมการคิดพร้อมกันให้เข้ามารับเอาไปทำเมืองนคร ถวายแต่พระนารายน์ พระอิศวรเทวารูป ถวายพระราชกุศลเข้ามา แลองค์นารายน์รามาธิบดี ตรัสทรงพระกรุณาเห็นชอบด้วยพญานคร แลมีพระราชโองการว่า ผแดงธรรมนารายน์ ผแดงศรีกาเกีย ลักจันสเภา เอาไปทำต่างณเมืองนครเถิด

แลทรงพระราชโองการ ให้ผแดงธรรมนารายน์ เปนออกพระธรรมนารายน์เวทภักดีศรีรัตนโกษา แลพระราชทานให้ผแดงศรีกาเกียสเภาลักขัน เปนออกพระศรีราชโภเขนทรนรินทรภักดีศรีอาคมซุมนุม แลพระราชทานดาบขางขอโทน แหลคนณสามคู่ สำหรับที่นั้น แลตราประทิอักษร เทพดาถือบัวนั่งหัศมายนแท่นดวงหนึ่ง ถือตราดอกบัวบานดวงหนึ่ง แลให้คันหามเก้าอี้ดทองฉลักตมูกสิงห์สองชั้นอันหนึ่งสำหรับพระเทวารูป ปี่กลองฆ้องขานสองสำรับ สัพโทนแดง ๖ คันจามร ๓ คู่ ทานตระวัน ๖ คัน ธงเทียวแดง ๒ แลทองคำติสร้อยตายดอกไม้ทัดหู เกือกรองบาท จำปาพวง มงกุฎเครื่องทรง ถวายพระนารายน์อิศวรเทวารูป เปนทองณยางหนัก สามตำลึง สองบาทสองสลึง ตราสังข์ ผ้าภูษาขาวผุดแววนกยูงกว้าง ๒ ศอก ยาว ๕ ศอกสอง ผืนจัตุรัสเท่ากัน ผุดดาวผืนหนึ่ง ตแข้งแสงทองแดงจุน้ำมัน ๑๖ แล่งใบหนึ่ง สัดทองแดงตวงเข้าเม่าเข้าตอกใบหนึ่ง ภังษีห ๘ ลูกสังข์ ๒ คู่ แตร ๒ คัน สังข์ให้น้ำ ๒ ใบ คนทีกลด ๒ ใบ ทูบเทพ ๒ คัน กลดตายใบหนึ่ง กดิงคันหนึ่ง แลองค์นารายน์รามาธิบดี ทรงพระกรุณาให้นายตำรวจเกณฑ์ในจัดเอาชาวช่างชาวส่วยหญิงชาย ๒๐๐ ให้พระทานเอาออกมาไว้รักษาสถานเปนข้าพระเทวารูป มอบให้ออกพระธรรมนารายน์ ออกพระศรีราชโภเขนทรคุมมาไว้ ถือเครื่องพทานสำหรับพระราชพิธีถวายพระราชกุศล

แลมีพระราชโองการตรัสแก่นายตำรวจให้หานาหมื่นนาแสนนายแวงมหาดเล็ก เจ้าพญาแลพญายังพร้อมกัน แลทรงกรุณาตรัสว่าข้ามหา

ขอโทกนักการข้าส่วยข้าพระพุทธิสาทข้าทายไพร่พระหลวงกรมการ ชาว
ช่างไพร่สิลยาญพลเมืองเสมียนนักการผู้มียศถาศักดิ แล้วลูกขุนหัวเมือง
แลแขกจินไปมา ฝรั่งนานาประเทศก็ดี คือแม้ว่าพ่องัวไทยต่าง ๆ
ภาษาก็ดี แลไพร่สังกัดพันซึ่งเรากล่าวมาทั้งนี้ก็ดี เข้ามาสมรศด้วย
แม่วัวพ่อวัวคนพ่อทาน ข้าพระนารายน์พระอิศวร แลชีพ่อพราหมณ์ก็ดี
มีลูกหญิงชายเท่าใด ๆ ก็ดี อย่าให้แบ่งปันไปแก่แม่วัว พ่อวัวข้าส่วย
ข้าพระพุทธิวิสาด ข้าทายพระหลวงกรมการชาวช่างไพร่สิลยาญสินทาน
พลเมืองสเมียนนักการ ผู้มียศถาศักดิ ลูกขุนหัวเมืองจินแขกไทยฝรั่ง
นานาประเทศนั้น ให้คงแก่แม่วัว พ่อวัวข้าพระนารายน์พระอิศวรชีพ่อ
พราหมณ์จงสิ้นตามเดิม สไหมยฝ่ายแม่วัวพราหมณ์ชีพ่อข้าพระนารายน์
พระอิศวรเทวารูปนั้นเถิด

อนึ่งแม่วัวพ่อวัว เดิมชีพ่อพราหมณ์พรียเอาไปสมรศด้วยผู้มียศถา
ศักดิ ลูกขุนหัวเมือง เสมียนไพร่เลวแลไพร่ข้าพระพุทธิสาดข้าส่วย
แขกจินไทยฝรั่งนานาประเทศก็ดี ไพร่สมสังกัดพันซึ่งเรากล่าวมานี้
ถ้ามีลูกชายหญิงเท่าใด ๆ อย่าให้แบ่งปันนั้น ให้ทำประดุจหนึ่ง ตามมี
พระราชโองการตรัสนี้เถิด

อนึ่งตรัสว่า พราหมณ์ชีพ่อผู้ใด ๆ เกิดวิวาทด้วยจินแขกไทยผู้
ใหญ่กรมการผู้ใด ๆ นานาประเทศก็ดี เกิดวิวาททุบถองถีบตีด้วยไม่
ตระบองต่อยด้วยอิฐด้วยไม้ค้อน สับด้วยอาญาเหล็กอันมีคมหาคมมิได้
ก็ดี ทำร้ายเข้าผลักคร่าจลาจลฉุดรู่ลากในถนนหนทางศาลาชุมนุมในบ้าน
บนเรือนให้ผ้าพอกหัวตกสังวาลขาดหูขาดก็ดี ตีให้หัวแตก ให้ไหมเอา

สุวรรณกัตเกยา ทัซกันสังวาลทอง หวีทองแล สิ่งละร้อย ถ้าโลหิตตกให้ขุดหลุมภุก ๔ ศอก กว้าง ๔ ศอกให้ไหมด้วยทองนพคุณ เอาใส่ลงซึ่งโลหิตตกจงเต็ม ถ้าแลมิได้ ให้พลีด้วยเสมามณฑลเมืองนั้นด้วยลวดเงิน ๙ รอบ ลวดทอง ๙ รอบ แลบูชาเทพดาพันหนึ่ง พ้นอไภยโทษสังเวชโลหิตตกในเมือง

แลทรงพระกรุณาเอาน้ำคนทีกเบื้องชู้ขึ้นอธิษฐานสาขาลว่า เจ้าพญา พญา พระ หลวง กรมการ สัศดี มหาดไทย หัวเมืองอำเภอ สิบ ร้อยอายัตึกดี ข้าหลวงคนเร็วม้าใช้ ผู้ไปมาเอากิจราชการอย่ากำโชกข้าพระคนทานชายหญิง ๒๐๐ นี้ แลพราหมณ์ชีพ่อพรรคพวกลูกหลานออกพระธรรมนารายน์ พรรคพวกลูกหลานออกพระศรีราชโภเยนทร์ อย่าเอาไปใช้ในงานสัพมาตรา งานโยธาตัดหนัง วังช้างคู่ใช้ใต้แลลงคารักษาปากน้ำเฝ้าด่านคอยงานสำเร็จ อย่าเรียกเอาส่วยน้ำนาอากรหัวข้าค่าดินค่ควายค่าจอบ เอาใช้ทำเรือมาดน้อยใหญ่ ทำเรือหลวงรยศึกแห่งใด ๆ ก็ดี คนพทานพรรคพวกลูกหลานออกพระธรรมนารายน์ พรรคพวกลูกหลานออกพระศรีราชโภเยนทร์ชีพ่อพราหมณ์ข้าพระเทวารูป ไปเบิกสร้างทำไร่นาสวนในที่ตำบลใด บรรดาขึ้นแก่หัวเมืองใด ๆ ก็ดี ณทีเลนทุยาดก็ดี ให้ห้ามเจ้าเมืองผู้รั้ง พระหลวงกรมการอำเภอหัวเมืองอย่าให้เรียกเอาส่วยเรียไรย เอาน้ำเหลาเข้าห่อเชิงเรือนน้ำนาอากรขนอนตลาดหัวข้ามันดินจังกอย หัวพวงหัวรอหัวหลักหัวตอหัวล้อหัวเกียนคำนับสารริดซาค่านายาญแลสิ่งใด อย่ากำโชกจับเป็ดดีไก่นอนไฟรักษาข้าหลวงคนเร็วม้าใช้หักผลาผล เก็บเอาเครื่อง

พัศดุ ฉ้อประบัดเก็บทรัพย์เงินทองเครื่องสุวรรณพัศดุของพราหมณ์ชีพ่อคนพทานอย่าเอาเข้าในพระคลังเปนหลวง อย่าให้แตกตื่นหนีเข้าป่าดงสูญเสีย ให้อยู่ศุขเย็นใจ

อนึ่งสถานที่ตั้งพระเทวารูป ให้นายตำรวจแลเจ้าพญาโกษาแกวกบ้านฝ่ายต่อออกสตก เปนสามแถวซ้ายขวาเปนตาจัตรง ๒๒ บ้าน ขึ้นแกพระนารายน์พระอิศวรเทวารูป ฝ่ายอุดรต่อออกวัดเสมาเมืองแล่นไปทักษิณเอาทลาป่าขอมเปนแดน มีบ้านสวนดอกไม้ต่อด้วยบ้านทีขำแล่นไปหนบูรพเถิงกำแพงต่อด้วยบ้านไอยวารีย์ แล่นไปอุดรต่อด้วยสูริวารีย์แต่บ้านสูริวารีย์แล่นไปเข้าย้จฉิมต่อด้วยทลาหลวงวัดเสมาเมือง แต่อุดรแล่นไปเอาทักษิณ หัวนอนพระเทวารูปมีสวนดอกไม้ ผแดงกรีดภักอยู่มีพลีแล่นเข้าบ้านผแดงรามราชแลบ้านฝ่ายอุดรด้วยทลาหลวง ผแดงรัตนรายอยู่พลีกลาง ๓ วา แล่นเข้าบ้านกาเกียราจิ มีประตูเข้าในพระเทวารูป ฝ่ายสตกทรลาหลวง ย้จฉิมแถวกบ้าน ๓ แถวเปนตาจัตรง ๓๐ บ้านขึ้นแก่พระเทวารูป แต่วัดเสมาเมืองแล่นไปทักษิณ เอาทลาท่าม้าเปนแดน ฝ่ายย้จฉิมเถิงกำแพงเมืองอุดรมุมวัดเสมาเมืองไปย้จฉิมมีพลีกว้าง ๓ วา แล่นเข้าบ้านออกพระศรีราชโภเยนทร์หลังพระพุทธคเณศแล่นไปย้จฉิมบ้านพิรียคำพญารีย์มีพลีแล่นเข้าบ้าน เอากำแพงเปนแดนบ้านผแดงรามกรีดมีพรีเข้าบ้าน ๒ ผแดงกาเกียราจิบ้านพิรียตุะหนี บ้านพิรียลักขันมูนี บ้านพิรียสเดียมีพลีกว้าง ๓ วา มีประตูเข้าในพระอิศวรฝ่ายอุดรมีพลีกว้าง ๓ วา แล่นไปทักษิณเอากำแพงเมืองเปนแดนสตกวัดเสมาเมืองบ้านพิรียน้อย ฝ่ายย้จฉิมบ้านผแดงบัว ฝ่าอุดรบ้านผแดง

แล่นไปเอากำแพงเมืองเปนแดน แลทรงพระกรุณาให้ห้ามอำเภอหัวเมืองขุนเมืองนครบาล อย่าให้ริบราชบาทว์ตัดไม้ไผ่ต้นกล้วยอ้อย เก็บเอาลูกไม้ผลาผล ไม้ครกสากเครื่องอัญญมณีในบ้านชีพราหมณ์ให้เปนอันยาก

อนึ่งถ้าชาวบ้านซึ่งเราพทานให้ข้างฝ่ายสตกตออก ๒๒ บ้านแลพรรคพวกลูกเมียชีพ่อพราหมณ์ พระศรธรรมณราย พระศรีราชโภเบนทร์ข้าพระเทวารูป ต้องคดีกรทรวงแพ่งอาญาธรรมาธิกรณ์นครบาล มิถึงตาย ห้ามผู้รั้งพระหลวงกรมการหัวเมืองนครบาลอำเภออย่าเอาไปว่ากล่าวพิจารณากรมอื่น ให้ออกพระธรรมณราย ออกพระศรีราชโภเบนทร์ให้เอาว่ากล่าวณกรมเพทธิญาณให้สำเร็จเด็จขาดในที่พระเทวารูป

อนึ่งคนพทานก็ดี ชีพ่อพราหมณ์พรรคพวกลูกหลานออกพระธรรมณราย พรรคพวกลูกหลานออกพระศรีราชโภเบนทร์ พิริยดำพญาริยข้าพระเทวารูป ไปทำมาหากินสร้างสวนไร่นาในที่ใด ที่เลนทุยาบาทก็ดีในที่ใดบรรดาขึ้นแก่หัวเมืองใด ๆ ก็ดี อย่ากำโชกเอาน้ำเหล้าเข้าห่อหัวข้าค่ามันคืนนำนาอากรเรียกเอาส่วยฉ้อเอาทรัพย์เงินทองเครื่องสุวรรณพัศดุสิ่งของชีพ่อพราหมณ์เข้าในพระคลังเปนหลวง ให้ช่วยรักษาให้อยู่เย็นศุข ให้พระธรรมณราย พระศรีราชโภเบนทร์ กยเบิกนาไว้สำหรับเข้าเม่าเข้าตอกพิธีถวายพระราชกุศล แลองค์สมเด็จนารายน์รามาธิบดี ทรงคนทีกระเบื้องตรวจน้ำลงแช่งสาบาลว่า เจ้าพญา แลพญา นาหมื่นนายแวงมหาดเล็กหัวพันคนเร็วม้าใช้ แลพญานคร ผู้รั้งพระหลวงกรมการ สัศดีมหาดไทย นายแขวงขุนเมือง นครบาลหัวเมือง

ผู้ใด ๆ มิพึ่งคำตามเราสาบาลนี้ ให้ตกนรกทนทุกข์อยู่ในมหาวิจิไทย ได้สิบสองอสงไขยกัปปเถิด ตราบเท่าชั่วพุทธันดรกัลป์ แลต่อยคนที่กระเบื้องลงซึ่งหน้าสิงหาศน์แล้ว แล้วทรงพระราชโองการตรัสว่า เจ้าพญา แลพญานาหมื่นนาแสนนายแวงมหาดเล็ก หัวพันคนเร็วม้าใช้ แลพญานครผู้รั้ง พระหลวงกรมการ สัศดีมหาดไทยอำเภอนายแขวง หัวเมือง บรรดาซึ่งขึ้นแก่เรากล่าวมาทั้งนี้ ต่อคนที่กระเบื้องซึ่งเราต่อยนี้เกิดเปนเนื่อเดียว ให้เอาคนพทานข้าพระเทวา ๒๐๐ นี้ แลพรรค์พวกลูกหลานชี่พ่อพราหมณ์ไปใช้ราชการงานสำเร็จ แข่งขันเรียไรยน้ำเหล้าเข้าห่อขนอนตลาดเชิงเรือนหัวหลักหัวตอหัวล้อหัวเกียนหัวป่าค่ามันดินน้ำนาอากร เรียกเอาส่วยเข้าในพระคลังเปนหลวง ตามเรากล่าวมาแต่ก่อนนั้นเถิด แลพระนารายน์รามาธิบดี ทรงพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพญาโกษาขีดคำไว้แล้ว ให้แต่งตราบอกออกมาเถิงพญานคร ผู้รั้ง พระหลวง กรมการ สัศดีมหาดไทยหัวเมืองให้รู้ ทำตามตราโปรดออกมานี้ แลทรงพระกรุณาให้พทานนาปรหญามไว้สำหรับพระเทวารูป ๖ เส้นตำบลข้อยเตีย ฝ่ายอุดรเมืองหนบ่อฉิมต่อด้วยนาหลวง ฝ่ายทักษิณเอาทางหล เปนหมอน ฝ่ายหนบูรพ์ต่อด้วยนาพระอิศวร ฝ่ายอุดรต่อด้วยนาวัดตยั่ง แลเครื่องพระทานทั้งนี้ มอบให้พระศรีราชโภเขนทร์ ออกพระธรรมณรายคุมเอาออกมาไว้สำหรับพระเทวารูป

ให้ออกพระธรรมณรายทำทักษิณาบูชาพิธีตรีปาไวยตามองษาพระอาทิตย์ ครั้นได้ ๒๑ เมื่อใด วันนั้นให้เชิญพระเทวารูปเสด็จโสมณเฑียร

มีโรงหนังสองโรง นครบาลมหาดไทย สูงเสมอแต่งเข้าเม่าเข้าตอก แลกรมการหัวเมืองรอ นมกันโคมเทียน ๒๐ ตกแก่ตำรวจซ้ายขวา ร้านม้าสูงเสมอท้องพระโรง เสาเพดาน ๔ อัน ไม้ยาว ๑๒ ศอก ไม้สพานช้างผูกต้นกล้วยอ้อยตกแก่นครบาล มหาดไทยผ้าดาดเพดานกว้าง ๔ ศอกรอไขแดงขาวสองชั้นเปนพนักงานคลังฝ่ายใน แลนครบาลป่าวให้ราษฎรชาวบ้านแต่งถนนพูนทรายรายเกียงรายเทียนจนทลาโภตัดมือแลครั้นผู้รัง รายไปสเถิงสิวาไลยสยมภูวนารถแล ครั้นยายศรีโมงผแดงวิศณุภักดิ์ เอาคานหามสักตราใส่พระเทวารูป แลผแดงกฤษภักดเอาฆ้องรามตีบำเรอ ผแดงรักษ์ไพรีเอาปี่กลองฆ้องขานสองสำรับตีประโคมพระเทวารูป ฝั่งเสาชิงช้าผูกต้นกล้วยอ้อยแขวนบรมหงษ์ตกแก่ผแดงธรรมณราย เต้าบังเพลิงตกแก่ผแดงเกศวาภักดิ์ ผแดงราชมุนี ผแดงไชยมารัน อยู่ประจำการทำเพลิง ๒๐๐ ตกแก่นครบาล ให้มหาดไทยกรมลูกขุนมาอยู่ด้วยชีพ่อพราหมณ์รักษาเครื่องทองของหลวงเท่ารุ่ง แลครั้นค่ำแล้วทุ่มหนึ่ง เจ้าพญานครให้เอาชาวมหาดเล็กมาเร่งออกพระธรรมณราย ออกพระศรีราชโภเบนทร์ ชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลายแลกรมการสามนายให้เชิญพระเทวารูป ดำเนินโสมณเฑียรแลพราหมณ์ครืองค์ทำบูชา อ่านหนังสือโอยพรแล้ว เชิญกลับโสพระวิศณุสถาน ครั้นร้างเชิญไปย่ายหน้าโสมณเฑียรแล้วพ้นไปเอฌ์เยนสมภูวนารถ แล้วคืนมาอุตรวิศณุสถาน แลพราหมณ์สี่ตนทำบูชาอ่านหนังสือสถิตย์บรมหงษ์แลพราหมณ์สี่ตนอำนิสงนารายน์เทวารูปโสเกษียรสมุท แลครั้นรุ่งพระอาทิตย์สงกรานต์ไปยังมังกรราษีถวายเข้าเม่าแก่พระนารายน์เทวารูปสำเร็จพิธีตรีปาไวยนั้นแล

แลเมื่อเถิงศกศักราช ๗๑๒ ปีขาลนักษัตรศก (๑) ออกพระธรรมณราย ตั้งบ้านเบิกดินขุดนาไว้สำหรับพระนารายน์เปนเจ้าที่ราชการหมู่ไร่ตำบลนาขาวทอง ที่ไทยบุริ ที่ไทยมนตริ ตำบลทิพิเชียน แต่ฝ่ายบ่จฉิมต่อหนองเปดแล่นมาเอาคลองน้ำเปนแดน แต่ฝ่ายทักษิณแล่นไปเถิงบ้านไผ่ขวาง แต่หนบูรพ์เถิงโพเกาะใหญ่แล่นไปทองหลางราน แต่บ้านพระครุกที่โลมใจแล่นไปอุดร เถิงหนองขวางกลวมคลองเรือ เถิงชายทเลหะ แต่อุดรสตกปากน้ำยทังแล่นไปเถิงเกาะนางโดยแล่นขึ้นมาทักษิณเถิงเขาน้อย แล่นไปเถิงหนองจอกผเปดิ่ยะ แล่นไปทักษิณเถิงหนองแปดคลองผเปดิ่ยะแล่นไปเถิงบ้านไผ่ขวาง ฯ

ออกพระศิริราชพิริคำ ตั้งที่บ้านตำบลบางหลังไพหารพระพุทธคเนศร์บ้านหนึ่ง ต่อด้วยผแดงตุนิ แล่นไปบ่จฉิมเถิงชายกำแพงบ้านหนึ่งเบิกดินขุดนาไว้สำหรับพระอิศวรเปนเจ้า ซึ่งการมุไรยตำบลที่เลนทุยาด ตำบลอายทเลท้าทุเรียนสิบศรียิงต่อด้วยผแดงราม ฝ่ายทักษิณต่อนายอินทราชนายสุก แต่ฝ่ายบูรพ์แล่นไปบ่จฉิมเอาท่า แต่ฝ่ายทักษิณแล่นไปอุดรเอาทางเปนแดนตำบลอายทเล หัวนอนโคกสิบสองยิง แต่บ่จฉิมท่าแล่นไปหนบูรพ์ตำบลท่าม้าสิบกยิง แต่ถนนคูแล่นไปบ่จฉิม แต่ฝ่ายทักษิณต่อด้วยนาออกสเภาคำ ตำบลท่าคลังต่อออกโคก ต่อด้วยนานำสังศรีกยิง แต่ฝ่ายบูรพ์แล่นไปบ่จฉิมเอกโคกเปนแดน ตำบลกแพงพ้วยยี่สิบยิง แต่ท่าแจระบ่จฉิมแล่นไป

---

(๑) ปีที่ว่านี้เปนปีสมเด็จพระรามาธิบดีอู่ทองสร้างกรุงศรีอยุธยา ศักราชที่ลงนี้สงไสย

หนบูรพ์สองริ้ว ตั้งบ้านตำบลเตว็จเบิกดินขุดนาสวนทุเรียน ที่อินทคีรีที่ทายวัง ตำบลบ้านเก้าตาญีกุญีสิบสามยิ้ง กลางแดนที่ไทยบุรีที่ท้ายวังต่อกัน แต่บ่อฉิมแล่นไปเอาบูรพ์ ๆ แล่นไปอุดรต่อออกโคกเนียนจนห้วยบัว ตำบลมวงศรีคลัง โคกอิคเจคกยิ้ง แต่ผ่ายทักษิณแล่นไปอุดร เอาคลองน้ำเปนแดน ตำบลหัวนอนโคกตออกบ้านขวางสี่ยิ้ง ผ่ายบ่อฉิมแล่นไปหนบูรพ์ตำบลพรุฤกยางทองสองยิ้ง ตำบลโอสเภา โรงชางต่อด้วยกาชาด สางสวนที่ทายวัง ตำบลวัดเลี้ยงปลา ที่อินทคีรีย์สวนหนึ่ง แลออกพระศรีราชโภเยนทร์พีริยคำสางสวนแลขุดนาไว้สำหรับพระอิศวรเปนเจ้างานมุไรย

เมื่อเถิงศักราช ๗๑๒ ปีขาลนักษัตรศก (๑) แลออกนางเทาวราชบุรีขุดนาไว้ตำบลท่าม้าสิบกยิ้ง แต่ถนนคูแล่นไปบ่อฉิม ตำบลอายบำเลสามยิ้งต่อด้วยนาพีริยคำ แลนาทั้งนี้ไว้สำหรับพระนารายน์ พระอิศวรเปนเจ้ามุไรย แลออกยศโสธรเบิกดินขุดนาไว้สำหรับพระอิศวรมุไรยตำบลท่าคลังยีสิบกยิ้ง แต่ผ่ายหนบูรพถนนคูแล่นไปบ่อฉิม สองริ้วพีริยญีป่าเบิกดินขุดนาไว้สำหรับพระอิศวรเปนเจ้ามุไรย ตำบลอายบำเลสิบยิ้ง แต่ผ่ายบ่อฉิมแล่นไปเอาหนบูรพถนนคูมุมเมือง พีริยเกลียดเบิกดินขุดนาไว้สำหรับพระอิศวรเปนเจ้ามุไรยตำบลอายทเลสิบยิ้ง แต่ผ่ายบ่อฉิมแล่นไปเอาหนบูรพ์ถนนคูมุมเมือง ออกขุนสวัสดิยารเบิกดินขุดนาไว้สำหรับพระอิศวรเปนเจ้าตำบลอายทเลสิบยิ้ง แต่บ่อฉิมแล่นไปเอาโคกหนบูรพ์ กล่าววงยาวดารจบเท่านี้แล

---

(๑) ศักราชปีเดียวกันซ้ำอีก

ศิรศุภมัศดุดิเรก ๑๕๕๙ ศก ออกพระจันธาราชจุทธมุนิศรีทิพจักษุริยอาญาเข้าไปกรุง จุลศักราช ๘๙๘ ระกานักษัตรศก ถวายบังคมเจ้ากรายทูลลอองธุลีพระบาทนารายน์ เมืองหาง(๑) แลมีพระราชโองการโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม ให้เจ้าพระยาโกษาแต่งตราบอกให้นายตำรวจคนในถือออกมาลุแก่พญานคร ผู้รั้งพระหลวงกรมการ ให้ห้ามปรามสัศดิมหาดไทย หัวเมืองแขวงอำเภอสิบร้อยอายัดคนเร็วม้าใช้ ผู้ไปมาเจ้ากี่มีราชการ อย่าให้กำโชกชีพ่อพราหมณ์แลคนพทาน ข้าพระเทวารูป ๒๐๐ นี้เอาไปใช้งานสัพมาตรา งานโยธา ตัดหนังวังช้างคูได้ใต้เมือง แลลงเรือลายลงค่ายรักษาปากน้ำเฝ้าด่านคอยเอาไปรบศึกแห่งใด ๆ เรียกเอานำนาอากรขนอนตลาดหัวปาค้ามันดิน คู่ควายคู่จอบให้ทำเรือน้อยใหญ่ ทำเรือข้าหลวง เรี่ยไรยนำเหล้าเข้าห่อเชิงเรือนหัวพวงหัวรอหัวล่อหัวเกียนค่าคำนับศาล จับเขี้ยดตีไก่ให้นอนไฟ รักษาข้าหลวงคนเร็วม้าใช้ เก็บเอาครกสากหักผลาผล อย่าฉ้อประบัด เรียกเอาค่านาบาญชีแลเครื่องพัสดุของพราหมณ์ชีพ่อ อย่าเอาเข้าในพระคลังเปนหลวงเพราะสินนั้นสินทาน อย่ากำโชกให้แตกหนีเข้าย่าดงสูญเสียสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ แลพระนารายน์ เมืองหางมีพระราชโองการแช่งสาบาลว่า เจ้าพญา พระญานคร พระหลวงกรมการสัศดิมหาดไทย นาเหมินมหาดเล็กนายแวงหัวพันข้าหลวงคนเร็วม้าใช้ ผู้ใด ๆ มิพึ่งตามซึ่งเราสาบาลนี้ไซ้ให้ตกนรกทนทุกข์ในมหาวิจิ โทษได้สิบสองอสงไขยกัปป์เถิด ตราย

---

(๑) หมายความว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพราะสวรรคตที่เมืองหาง เรียกพระนารายน์เมืองหาง ให้ผิดกับพระนารายน์ลพบุรี

เท่าชั่วพุทธันดรกัลป์ แลต่อยคนที่กะเบื้องลงซึ่งหน้าสิงหาศน์ ท้าวพญา แลพญานาหมื่นมหาดเล็กนายแวงหัวพันนั่งพร้อมกัน แลเจ้าพญาพระญานครผู้รั้ง พระหลวงกรรมการ สัศดีมหาดไทย หัวเมืองแขวงอำเภอผู้ใด ๆ ซึ่งเรากล่าวมาแต่ก่อนทั้งนั้น ต่อคนที่กระเบื้องซึ่งต่อยนี้ดีเปนเนื้อเดียวไลย ให้เอาคนพทานข้าพระเทวารูป ๒๐๐ พรรคพวกลูกหลานชีพ่อพราหมณ์ใช้ราชการสำเร็จเถิด แลนายตำรวจคนในถือตราออกมาสูแก่พญานคร ผู้รั้งพระหลวงกรมการชีพ่อพราหมณ์ไว้อีกพฤกยาโคจรนั่งพร้อมกัน เลิกสาสนาทำไพหารนารายน์เทวารูป ทำพิธีตรีปาวายถวายพระราชกุศล

ปฏิสังขรณ์ในพราหมณ์พฤกยาโคจรช่วยไม้ ๒๐ เหลี่ยม ชีพทลุงอยู่ป่าหวายช่วยไม้หวาย ๑๐ เหลี่ยม น้ำผึ้งสองพเนียง ปูนสองเกวียน อิฐเตาหนึ่ง แลชีพ่อทั้งหลายพราหมณ์ไว้อีกอยู่เมืองนครช่วยไม้ ๑๐ เหลี่ยม น้ำผึ้งสองพเนียง เจ้าเมืองผู้รั้งกรมการผู้ได้เปนพนักงานรายวันช่วยไม้ ๒๐ เหลี่ยม น้ำผึ้งพเนียงหนึ่ง ออกพระจักรสุริยญาณ ผู้อธิการคุมลูกหลานพันไม้ ๒๕ เหลี่ยม อิฐเตาหนึ่ง บุรณะขริบูรณ์แล้วคิดพร้อมกันบอกหนังสือเข้าไปกรุงเอากราบทูล มีพระราชโองการให้พระทานคันหามเกาเอ (เก้าอี้) ม้า ปีดทองฉลักตมูกสิงห์สองชั้น สัพโทนแดงสีคันกันพิรุณสองคันให้มาไว้สำหรับพระเทวารูป แลให้พทานแก่พระจักรสุริยญาณแห่สามคู่ เจียดถมจุกทองใบหนึ่งเมื่อศักราช ๙๑๑ ระกานักษัตรศก (๑)

(๑) ปีระกาจุลศักราช ๙๑๑ เปนแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ์ สงไสยว่าจะผิด การที่จริงจะอยู่ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายน์

แลพระนารายน์องค์นเรศน์ ให้พ้ทานโภยาผุดตรวยดาวทองกว้างแขน หนึ่งยาว ๔ ศอก โภยาแดงกว้าง ๔ ศอก ยาว ๔ ศอก ชายทองคู่หนึ่ง โภยาชุมภูเทศกว้าง ๓ ศอก จัตุรัสเท่ากัน ผุดดาวแลทรงพระลักษมีผืนหนึ่ง กันพิรุณสองคัน ให้มาสำหรับนารายน์เทวารูป เมื่อเสด็จโอยไชยพระพร แล้วกล่าวสุพันยทรงเท่านี้

อนึ่งมีตราพระมหาราชครู แลตราเจ้าพระยาโกยาโปรดออกมาสู่แก่เจ้าเมืองผู้รั้ง กรมการผู้ได้เปนพนักงานสำหรับแผ่นดินเมืองนคร ให้ทำพิธีมงคล โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานไว้สำหรับพิธีกรมโรหิตในนี้ พิธีจองตังเปรียงสาดโคม ตรียำพวาย ตรียปาวาย พิธียกประตูเมืองทั้งเก้า แลทำภลมินลงขาค่ายปากน้ำ ตั้งพระหลักเมือง พิธีแซกทำอุยาทวเมือง พิธีสระสนาน ผั่งหลักช้างโรง โขลนทวารเบิกไพร ทอดเชือก ดามเชือก สระหัวช้าง พิธีสูตเมฆให้ฝนตก สุรินอุปราคา สนานลาไพร ทำหมอควาน กงคราวยะ มงคลพิธี ๒๐ ประการ ทรงพระกรุณาโปรดให้ไว้เปนพิธีพราหมณ์ ตั้งกุณฑ์มงคลฝ่ายเดียว อนึ่งเศกสมโภชที่พระศรีรัตนมหาธาตุ สัพพันมงคล เดือนสิบขึ้นศรีมงคลเดือนศรีกัติ แลบริสุทธิอุยาทวมงคลศรีรัตนมหาธาตุ แลอัฐยันศรียะพิธี ๕ ประการนี้ โปรดไว้ให้สงฆ์แลพราหมณ์ตั้งกุณฑ์พิธีเข้ากัน

แลทรงพระกรุณามีตราโกยา ตราพระมหาราชครูโปรดออกมาห้ามพญานคร ผู้รั้งกรมการสัสดีมหาดไทย อย่าให้เรียไรยเอาเงินค่านอนไฟ ค่าเลี้ยงค่าทำเรือนข้าหลวงผู้ไปชำระเลขก็ดี อย่าเอาเงิน

ชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลายผู้ถือสารยาญชีเลย แลสินชีพราหมณ์ เปน สินทานอย่าเรียไรยเอาไปเลี้ยงอาตมาประโยชน์เปนสินร้อน ว่าผิดจะ สุญาบาต เกิดโทษไปยังนรกไฟกัลป์ไหม้อสงไขยหนึ่ง แม้นค่านายาญชี เอาค่าจ้างคุงเดียว แลถ้าเจ้าเมืองผู้รั้งมิราชการออกจากเมือง แต่ทาง งายหนึ่งขึ้นไปก็ดี แรมอยู่แต่สามวัน เถิงสี่ขวบห้าขวบก็ดี อย่าเอา ชุมนุมกรมการชีพ่อทั้งหลายให้เฝ้าศาลากลางวันกลางคืนเลย แลให้ พนักงานรักษาเครื่องพระราชทานสำหรับพิธี แลถ้าผู้ใดมิฟังให้ชุมนุม กรมการ ฝ่ายชีพ่อพราหมณ์บอกหนังสือเข้าไปให้รู้ จะเอากราบทูล จะเอาผู้นั้นเปนโทษ แลผู้ทมิฬนั้นครั้นถึงแก่อาสัญกรรมไซ้ไปเกิดนอก จักรวาฬอสงไขยหนึ่ง แลเจ้าเมืองผู้รั้งอธิบดีกรมการมหาดไทยสัศดี ผู้ใด ๆ รู้ในลักษณนี้แล้ว ก็ให้ทำตามทรงพระกรุณา ตามซึ่งมีตรา โกษา แลตราออกพระมหาราชครู โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมออกมา นี้จงทุกประการ

อนึ่งถ้าปโรหิตหัวชุมนุมพราหมณ์ชีพ่อทั้งหลาย ผู้กรมการฤๅ มารดาบิดาพี่น้องป้าน้าผู้ใด ๆ ร่วมย่าทวดเดียวกันก็ดี เถิงชีพ่อนิจกรรม ตาย แลสรงการศพนั้น ถ้าเปนครูพระยาชุมนุมทั้งสี่ ให้ทำโรงทอง โกษฐทองตั้งเหนือราชหงษ์มังกร แลให้ทูนทองประจำอักษร ปลงสาม พนมครอบศพ ให้ทำขึ้นกุฎ เสายี่สิบเสา เสากลางเปนเอกฉัตรเก้าชั้น ออกข้างทั้งสี่เปนฉัตรห้าชั้น มีระไบปรัศญาณ เอกไชยศรีชมศพ ให้ ผู้ทรงเวทอ่านหนังสือ พนมกลางให้ผู้ทูนทองขึ้นนั่งน่าศพ เข้าสู่เชิง สกอนพนมหัวน่า ให้อาจารย์เบิกป่าช้า แลครั้นรุ่งเช้าอาริยชีพ่อทั้งหลาย

ไปนั่งพร้อมกันณป่าช้าคัยไฟซึ่งเผาศพ แลเอาธาตุใส่หม้อ แลเอาคันหาม สัปโทน ปี่กลองฆ้องขาน กะดิ่งเครื่องแตรสังข์พังศรี แห่ไปยังน้ำไหล ให้ผู้นำศพทูนธาตุขึ้นกลางน้ำเหนือเวศวิศถาร ใส่ยังสำนักพระเปนเจ้าแล

อนึ่งถ้ากรมการพราหมณ์ชีพ่อทั้งหลาย ทำเปนทุติยะโลงทอง โกยฐทองทึบแลตราทองก็ดี ให้เขียว (เขียน) ราชสีห์ก็เลนสิงห์ แล ชเม้นหญิงชายก็ดี ครอบศพป่าช้านั้น ทำเปนมรฎปยคลาค เอาชั้นเดียว ใส่ฉัตร ๕ ชั้น เปนยอดระบายปรัศทญาณ ยอดเอกไชย แลเสาผึ่ง รับยอดสิบสอง มีราชวัตรฉัตรองล้อมรอบประตูสองลักยณนั้น ปลง สามพนมดุจเดียว ถ้าพราหมณ์ศรีตนอ่านเวทอำภีมิได้จัดเอาลูกมาหลาน หลินนุ่งห่มขาว ระสายผมขึ้นสมุมศพเปนครู ขนต่างพระพรหม แลถ้า พิรีอาคานปลงชดาทาน ขึ้นยืนตัวรับเหตพญาริย์ อย่าปลงชดาทาน เลย ให้ขึ้นยืนอานสังกัด

อนึ่งถ้าปลงเปนตติยะ สมบูรณ์แล ศพตั้งบนซุกกชี ครอบศพ แลราชวัตรธงล้อมเพดานป่าช้าก็ได้นางคลึงเมลศพ ใส่ยราชเครือะก็ดี ถ้าเปนสองมรฎปยานทองให้ระสายผมขึ้นบนศพเถิด

อนึ่งถ้ามีทูนทองไซ้ ให้เบิกป่าช้ามรหนึ่ง ถ้าทูนทองก็ดี มิได้ ทูนทองก็ดีให้เบิกป่าช้าเปนสองมรฎป ชื่อว่าตติยะสมบูรณ์ศพ แลราช วัตรธงล้อม เพดานป่าช้าก็ดีรายฉัตร ๓ ชั้น ราชวัตรธงธูปล้อมบนศพ แคร่เชิงมาตล้อมเมรุดุจเดียว ครั้นเถิง ๓ วัน ให้เอาคันหามโคมใหญ่ แลโคมรายแห่ทั้งสามลักขณ แลถาญาตารัดทำดู โดยกางเมื่อแห่ไป ใส่ป่าช้านั้นศรีตุระ

อนึ่งมงคลเสาะแลสุทสิงก็ดี ขวดพรตสังวาลแลมงคลวิวาดสุท มงคลก็ดี ให้ตั้งอัฏฐบราหนิทั้งสี่ประการนั้น แลถ้าวิวาหะพราหมณ์ ๆ ทั้งสองเหยียบฆ้องเจ็ดใบ ล้างตีนด้วยขันเงินขันทอง แลถ้าพราหมณ์แปลงชาติสมกันให้เหยียบแต่ห้าใบ ล้างตีนด้วยขันเงินนั้น แลถ้าสมัทพรัดไสยพราหมณ์บวชพิริยซื่อเวรำเหตุผู้เป่นอุเทศริ ให้อาดาน ยร อุปรชาแต่ชาติกนแล ขัวรรการ ถ้าทุกขแห่งพญาริยให้อาดานทำทุกแห่งวิรำมเหตุหาครูสัพราช แลชุมนุมเทศริมิได้ ให้พราหมณ์สำเร็จทุกแห่งเวรำมเหตุ อาดานเปนแต่ผู้เฒ่ามิได้ ทรงเวทองคลิห่อชฎาทาน บวชยังหามิได้ แลอุปรชา มิให้แก้ วิรำเหตุบริสุทธการทุกนั้นมิได้

อนึ่งเจ้าเมืองผู้รั้งขิบดีกรมการผู้ใด ๆ ตั้งการเสร็จกันสุทสงทรงสุทาไสยเปนการพราหมณ์สมโภช แลในมณฑลนั้นซื่อว่ากรุงเมืองเปนเที่ยงแท้ จงทำตามซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ไว้สำหรับแผ่นดินเมืองนครศรีธรรมราชจงทุกประการ อย่าให้หลงหลอสูญเสียได้ จบเท่านี้

อนึ่งโสดพระเปนเจ้ากล่าวขันไว้ตราหนึ่ง คือพราหมณ์ชีพ่อชุมนุมผู้มียศถาศักดิ แลเครื่องชีพ่อทั้งหลายก็ดี ผู้มีพรตได้บัญญัติเถิง ๕๙ ประการก็ดี เฆ้น ๒๙ ก็ดี ดังนี้ฤๅ ๓๕ ประการก็ดี แลบัญญัติแต่ ๑๕ ประการก็ดี แลท้าวพระยามหากระษัตราธิราชตั้งแต่งให้เปนกรมการราชครูก็ดี ฤๅมิได้ตั้งแต่งให้เปนกรมการ ฤๅมีนาศักดิ ๑๖๐๐, ๑๔๐๐, ๑๒๐๐, แลถอยลงมาดังนี้ ฤๅพระเปนเจ้าบัณฑูรไว้ ฤๅนา ๘๐๐, ๖๐๐, ๔๐๐, ดังนี้ แม้นว่านาไร่หนึ่งสองไร่ แลไพร่มีครัวแลนากึ่งไร่ก็ดี

พราหมณ์ชุมนุมราชครูปโรหิตแลชีพ่อทั้งหลายผู้ใด ๆ ฤๅอวยไชยพระพรจำเริญชอยพระหฤไทยรักษามิขำเหน็จ เถิงให้สัพโทนคานหามเจียดญอนก็ดี แลผู้นั้นเถิงอนิจกรรมตาย แลมีลูกหลานชายก็ให้เสียขำเหน็จพระราชทานนั้นไป ถ้าว่าลูกหลานชายเสียขำเหน็จมิได้ ก็ให้คืนแต่สิ่งของเครื่องพระราชทานนั้นเข้าในพระคลัง แลถ้าเจียดพานไซ้ ก็ให้คืนแต่เปลือกเครื่องนอกให้ แลครันเครื่องในเจียดนั้นในพานนั้น เปนของชีพ่อพราหมณ์อย่าเอาไปเข้าพระคลังแล เครื่องในนั้นเปนสินร้อนชื่ออันจสูนญายาดธิ ฤๅสินทาน ย่อมพลอยเกิดอำไภยโทษแล

อนึ่งโสตมาตราหนึ่ง พราหมณ์ชีพ่อทั้งหลาย ผู้มิยศถาศักดิมิได้ ฤๅได้ของพระทานแลมิได้ของพระทานก็ดี แลเสียส้างได้ทรัพย์เงินเครื่องสุวรรณพัศดุสินทานแห่งชนราษฎร์อวยให้ก็ดี ฤๅสร้างมนทกนกสัพสรรพเครื่องอาวุธสรรพายุทธก็ดี แลชีพ่อทั้งหลายอันมิได้มียศถาศักดิก็ดี ฤๅหาชฎาทานสังวาลย์มิได้ก็ดีดังนี้ แลเถิงแก่อนิจกรรมตายแล้ว ฤๅพระมหากระษัตราท้าวพระยาผู้ใด ๆ ให้พิจารณาเอาเครื่องกล่าวมาแต่ก่อนทั้งนี้เปนของหลวงมิได้เลย เพราะเหตุชีพ่อทั้งหลายสร้างสมเอง ถ้าท้าวพระยามหากระษัตรา แลกรมการผู้ใด ๆ แลมิพึ่งซึ่งถ้อยคำอันเรากล่าวมานี้ ก็เกิดอำไภยโทษอันตราย แลฤๅผู้ทำทุรยศถ้อยอายุแล เหตุว่าทรัพย์นั้น เปนนิจสุญายาทธิ

อนึ่งโสต ฤๅพระเปนเจ้าอยู่หัวกล่าวบัณฑูรไว้ มาตราหนึ่งโสตฤๅพราหมณ์ผู้ใดแลชีพ่อทั้งหลายดังนี้ ฤๅมีพรตสังวาลย์แลชฎาทานโพกหัวก็ดี ชแม้นว่าหาสังวาลย์ชฎาทานมิได้ก็ดี ฤๅพราหมณ์ตนนั้น

อุปรทึกเปนครูแห่งบรมกระษัตริย์ แลเปนอาจารย์แห่งพระเอกราชก็ดี ฤๅมิได้พลาดพลั้งในกิจราชการ แลเลมิดในโทษ ๖ สถาน ดังนี้ ฤๅ บุคคลใด ๆ แลหัวเหมินผู้ใด ๆ

ฤๅเสนาบดีแลอธิบดีอำมาตย์ ฤๅอำมรงภูดาย แลเสมียนอำเภอนายที่ แลหัวเมืองผู้ใด ๆ ฤๅจับเอาฆฤดใสยโทษแก่พราหมณ์ผู้เปนครูแลอาจารย์ก็ดี แลชีพ่อชุมนุมตนใดดังนี้ ฤๅผู้มียศถาศักดิ ฤๅหายศถาศักดิมิได้ แลให้ประทวนผูกเท้า ฤๅว่ากทำโทษโยงแขวนให้ถูรลากดีถองชกตบดังนี้ ชื่นพรตโสดมลทิน เปนเที่ยงแท้ แลถ้าห่อชฎาพรตชื่อชฎาทานโสดมุญฑลพรตเศร้าหมอง เปนแท้จริงแลแลมีผู้ใดให้ทำโทษเหนือพรต แก่โหรดาจารย์แลชีพ่อทั้งหลาย ครูอาดานมชุมนุม พราหมณ์ชุมนุม พญาริย ฤๅผู้ใดทรงสารนังฉนองต่างพระโอยฐ เข้าสังงัดดีในมณฑลพิธี ฤๅผู้ใดต้องการมงคงใหญ่สำหรับแผ่นดินสี่ลักษณ ฤๅอธิบดีแลพระยาฤๅอำมาตย์ผู้มียศถาศักดิแลหายศถาศักดิมิได้ ให้กระทำซึ่งโทษแก่ชีพ่อทั้งหลาย อันเรากล่าวมาแต่หลังนั้น ดังนี้ชื่อหฌโสดพรทเศร้าหมอง อย่าทำการมงคลเลยถ้าให้ตั้งการกทำมงคลพิธีสำหรับแผ่นดินในเสนามณฑลไซ้ ย่อมเปนหินศุขทุกอัน ฤๅเกิดอุบัติไภยแก่แผ่นดินต่าง ๆ กันแล ฤๅพราหมณ์ชีทั้งหลายแลชุมนุมก็ดี ผู้เปนต้นการทั้งสี่ตนดังนี้ ฤๅตัวเบญจธาตุแห่งชีพ่อดุจหนึ่งเรากล่าวมาดังนี้ ให้โยงแขวนแลประทวยทุโสดวามเคียดก็ดี ฤๅถูกต้องสูตรมลทินแต่ตนหนึ่งก็ดี แลยังเปนการหาสูตรมิได้ในสามตนนั้นก็ดีดังนี้ ฤๅห้ามการมงคลในเสมามณฑลถานที่นั้นแล

ฤๅผูกทำทุรยศให้ต้องสูตรมลทินเถิงสองคนก็ดี ฤๅมิต้องสูตรมลทิน แลยังเปนศุขทุกข์อยู่เท่ากัน ดังนี้ ฤๅชีพ่อแลพราหมณ์ผู้มิได้ต้องสูตรมลทิน พลอยเปนหณพวก ฤๅอุบาทว์สูตรมณฑลแล ฤๅผู้ทรงเวทอันผู้ทรยศมิได้ทำให้ต้องสูตรมณฑลนั้น ฤๅว่าจะให้ทำมงคลตั้งอธิฐานสืบไปนั้นมิเปนการพิธีเลย ฤๅจะเกิดโทษเปนอุไภยทุกข์แก่เสมามณฑลเปนอันแท้จริงแล ฤๅพิคณุราช อย่าสงไสยเลย

อนึ่งโสดพระเปนเจ้าอยู่หัวกล่าวบัณฑูรไว้ มาตราสูบา ฤๅอำมาตย์แลผู้มียศถาศักดิ์ พฤฒามรงแลฎูคาย ฤๅเสมียนแลหัวเมืองก็ดี แลทวยราษฎรผู้ใด ๆ สรรพคนทั้งหลาย ฤๅต่างประเทศก็ดี ฤๅกทำร้ายทุบตีถีบถองชกตบ ถีบฉัตรสับฟันกันโชกคุกคำราม ฤๅเอาคาจำเหนือพรตสังวาลย์แลชฎาทานโพกหัวก็ดี ฤๅใส่โทษทำให้สังวาลย์ขาดชฎาทานตกจากหัวก็ดี ฤๅให้ตัดตีนสินมือ ผู้กทำอุรยศแก่ชีพ่อนั้นฤๅให้ปรทวยผู้นั้นด้วยรากไม้ไม่จงได้ ๕๐ ทีแล ฤๅให้ไหมผู้อุรยศใส่โทษแก่ชีพ่อ ฤๅให้ไหมเอาทองไม้กลัดร้อยหนึ่ง หวีทองร้อยหนึ่ง สังวาลย์ทองร้อยหนึ่ง ทองไหทองร้อยหนึ่ง แลไหมเอาชตาทานผ้ากาสิกพัตรร้อยหนึ่ง แลอนึ่งโสด ถ้าทวยราษฎรทั้งหลาย ฤๅชนประเทศเมืองมาอยู่ในเสมามณฑล พระมหากระษัตราต่าง ๆ กัน แลแขกจีนอันถือประเพศหลาก ๆ ต่างภายากัน ฤๅทำร้ายแก่พราหมณ์แลชีพ่อทั้งหลายก็ดี เถิงลำบากสาหัสฟกช้ำมือตีนหัก ฤๅต้องตายอดโครงหักสเอวหัก ฤๅลำขาหักก็ดี ฤๅให้เถิงหัวแตกโลหิตตกก็ดี แตกทั่วกายแห่งชีพ่อผู้มีชตาทาน แลพราหมณ์ผู้มีพรตสังวาลย์ก็ดี

ฤๅพราหมณ์ชีพ่อทั้งหลายหาพรตสังวาลย์ชตาทานมิได้ดุจเดียวกัน ฤๅสูตรแลนานาประเทศแขกจีนต่าง ๆ ภาษา ทวยราษฎรผู้มียศถาศักดิพลเมืองทั้งหลาย ฤๅหัวเมืองภูคายเสมียน ฤๅยโทนนายความผู้ใหญ่ ฤๅทำโทษแก่ชีพ่อพราหมณ์ผู้ใด ๆ ก็ดีดังนี้ฤๅ พระเปนเจ้าอยู่หัวกล่าวบัณฑูรไว้ ให้ลงโทษแก่ผู้นั้น ดังนี้ให้ไหมเอาสุวรรณคัดเกยาแลทัสกันสังวาลย์แลสางเกศ ผ้ากาลิกพัตรเปนชตาทานจงได้ครบเสมอสิ่งละ ๑๐๐ ด้วยทองคำ ให้ผูกกายท่ามกลางตัวผู้นั้นไว้ แลเอาเบ็ดเกี่ยวแขวนไว้ ขยางจงได้สามวันแล้วปรทวนด้วยไม้หวาย ดังนี้จงได้ร้อยหนึ่ง ฤๅให้ผู้นั้นนขราษาจตสูตรมลทิน แลให้ยกพรตสังวาลย์ชตาทานให้แก่พราหมณ์ แลชีพ่อผู้นั้นแล ดังนี้ ฤๅสันโดยผู้นั้นเสีย อย่าให้อยู่ในมณฑลเสมาเมืองนั้นเลย เหตุว่าผู้นั้นมิได้ถือเอาในวรเทศสาศนา แห่งท่านผู้เจ้าแผ่นดิน ฤๅอย่าให้ทำโทษแก่ชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลาย ดุจหนึ่งเรากลาวมาแต่หัวโพ้นดังนี้ ฤๅทุยติสวหัศก็ดี เถิงหัวแตกสังวาลย์ขาด ชตาทานตก ฤๅด่าประมาทแห่งชีพ่อทั้งหลายดังนี้ไซ้ ก็ให้ตัดตีนสีนมือ แล้วหวะปาก ยุคคลโสตรผู้นั้น ให้สันโดยออกจากมณฑลเมืองนั้น อย่าให้อยู่ในขวงขีด พระมหากระษัตริย์องค์นั้นเลย ให้ถอนเสาเรือนบุคคลผู้นั้นทุ่มลงในพระมหาสมุทกทเล พระพิศณุราช จงฟังถ้อยคำกล่าวบัณฑูรไว้ ดังนี้ ฤๅมหาเสนาบดีผู้ใดก็ดี แลองค์อัพิตรเจ้าทั้งหลาย อย่าสงไสยเลย

อนึ่งโสด พระเปนเจ้าอยู่หัวกล่าวบัณฑูรไว้ มาตราหนึ่ง ชีพ่อทั้งหลาย ฤๅทำทุรยศใสยตนเองดังนี้ ฤๅขุดทองล่องเสากุฎี เปน

ทหารแห่งท้าวพระยา ฤๅขุดมล้างพระเทวารูปให้หักทำมลายเสียก็ดี มล้างสถานอารามสิทธิศักดิหลักแผ่นดินก็ดี ฤๅมล้างสุยมฐูวนารถ ฤๅ ทำมายาคิดผิดต่อแผ่นดิน ฤๅสักทำลึกขิตเทียมซองเหนืออักษรก็ดี แล ทสายผมปลงชดาทาน เดินงำรำแลกล่าวกายกลอน ฤๅสวดสังวัธพระเวท ดังนี้ ฤๅจารทานพราหมณ์ ชื่อหญโสด ฤๅให้ทำโทษแก่พราหมณ์ชีพ่อ ผู้นั้น ดังนี้ เปนอันแท้จริงแล ฤๅให้ทำระกรรมผูกแขวนตีนไว้สามวัน ในน่าพระแล้วให้ปรทวนด้วยไม้ไผ่ จงได้ ๑๐๐ แลให้นิราศสันโดษชีพ่อ ผู้นั้นให้ไปอยู่ในสถานแห่งอื่น อย่าเอาเข้านั่งในวิธีการเลย ดังนี้ประการ หนึ่ง ฤๅพระให้เปนปลงพรตสังวาลย์ ผ้าชดาทานซึ่งผู้นั้นทรงเสียแล้ว ส่งให้แก่นายเพชฌฆาฏ ฤๅให้ลงโทษดังนี้ ผูกท่ามกลางตัว เอาเบ็ด เกี่ยวแขวงขยางซเวนไว้ ในน่าสถานพระจงได้ ๓ วัน แล้วถ่วงลงใน มหาสมุทให้ไปโสยังเนียรในสำนักอสูรโทยแล ดังนี้ ฤๅทำลึกขิตเทียม ซอนเหนืออักษรดุจเรากล่าวมาแล้วนั้น ให้ปอกเสียประการหนึ่ง ฤๅตัดมือเสียแลดังนี้ ฤๅทรงพระเมตตาไซ้ ให้ตีด้วยรากฉมักไม้ไผ่ จงได้ ๑๐๐ ให้ไหมเอาทองแดงจงได้ ๙ ล้าน ๙ แสนแล วักหนึ่งเล่า ให ไหมทองแดงจงได้ ๙๙๐๐๐ แล้วให้เอาไปทุ่มลงในพระมหาสมุทแลเหตุ ว่าสินชีพ่อไซ้ได้เพื่อของท่าน เปนอันแท้จริงแล ฤๅให้สันโดษขับจาก เสมามณฑลเมืองนั้นอย่าให้อยู่เลย ฤๅท่านทั้งหลายอย่าพึ่งปราถนา เอาชีพ่อตนนั้นเข้านั่งในวิทธีเลย ฤๅมีพรตสังวาลย์ชดาทานก็ดี หาพรต สังวาลย์มิได้ก็ดี ฤๅผู้ทำทุจริตดังนี้ ฤๅพระเปนเจ้าบัณฑูรไว้ดังนี้ ฤๅพระพิศณุราชา อย่าพึ่งสงไสยเลย

อนึ่งโสด ฤๅพระเปนเจ้าอยู่หัวบัณฑูรไว้ มาตราหนึ่งโสด ฤๅอำมาตย์ผู้มียศถาศักดิ พุทธำมรงแลฎดาษ ฤๅเสมียนแลหัว ฤๅจีนสุรังวิลันดา แขกไทยนานาประเทศต่างภาษาก็ดี ทำโทษแก่ชีพ่อพราหมณ์ ดุจหนึ่งเรากล่าวมาแต่หลังโพ้นดั่งนี้ ฤๅทุบตีด้วยไม้ค้อนด้วยตระบองจ้วยอิฐเถิงหัวแตกเลือดตกสังวาลย์ขาด ชฎาทานโพกหัวตกก็ดี แห่งชีพราหมณ์ทั้งหลายดั่งนี้ไซ้ ให้ขุดหลุมซึ่งโลหิตตกกว้าง ๔ ศอก เอาทองนพคุณใส่ลงจงเต็ม แลถ้ามิได้ ให้เอาลวดทองเก้ารอย ลวดเงินเก้ารอย แล้วให้เชิญเทพดาทั้ง ๑๖ ทิศแล้ว ให้ผู้นั้นปรณูากิจ ให้แลสิ่งละร้อยซึ่งกล่าวมาแล้วแต่หลังนั้น แล้วให้เอาโลหิตไปทุ่มในพระมหาสมุท แลให้สันโดยผู้นั้นไปถ่วงในพระมหาสมุทแลถอนเสาเรือนบุคคลผู้นั้นทุ่มลงใน อย่าให้อยู่ในขวงขึดกระษัตราธิราชแลพระพิศณุราชอย่าสงไสยเลย แลกล่าวบัณฑูรไว้ แม้นวิวาทต้องคดีแลได้พิจารณาในโรงศาลแลอำเภอแขงหัวเมืองก็ดี อย่าให้อุทมรงผู้ทรงสำนวนเรียกเอาค่ารีดชาค่าถามค่าซี้ เหตุว่าชีพ่อ ฤๅอุปรถมว่าอย่าพึงเอา

อัตพนั้น พระเจ้าบัณฑูรดั่งนี้ (ฉะบับขาด) ฤๅท้าวพระยา แลเสนาบดีผู้มียศถาศักดินาสูงแสนต่ำแสนก็ดี ฤๅโสดผู้ใด ๆ ทอดความไซ้แก่ชีพ่อผู้มีพรตให้ต้องอธิกรณ์ ชื่อว่าจาสูตรแล จะเอาชีพ่อตนนั้นเข้ามงคลการมิได้ แลฤๅชีพราหมณ์ผู้นั้นต่อวาจาสำนวนด้วยท้าวพระเสนาบดีผู้มียศถาศักดิ ฤๅนาสูงแสนต่ำแสน แลทวยราษฎร์กฎุมภีทั้งหลายราชาชนผู้ใด ๆ สูงก็ดีแก่ชีพ่อผู้ต่อสำนวนนั้นแล้ว ฤๅชีพ่อผู้นั้นตำสำนวน

แลพิรุธในคดีฤๅซัดเปนโจรลักทรัพย์ก็ดี แทงฟันตีด้วยไม้ด้วยสาก แตกสาหัศมิถึงตาย แลโคกระบือ ฤๅเป็ดไก่ ฤๅช้างม้าหมูแพะ แล ฤๅสรรพเครื่องเงินทองพัศดุสิ่งใด ๆ ฤๅแพ้แก่เจ้าของสนิจแล้วให้ไหม ชีพ่อพราหมณ์ผู้นั้นโดยทุนสินและจะไหมเอาเงินทองใช้ ท่านกล่าวว่า สินชีพ่อเปนสินทาน ชื่อสินสุญาขาทเปนไฟ เพราะได้ด้วยของทานมิพึง ให้เอาเงินนั้นเปนหลวงเข้าในพโกยพคลัง แลไหมเอาจ่ายราชการสิ่งใด ก็ดี ฤๅพระยาแลอธิบดีเสนามนตรี แลหัวเมืองอำเภอนายที่ใด ๆ ก็ดี อย่าพึงไหมเอาเงินของชีพ่อพราหมณ์ผู้พิรุธคดีแพ้สำนวนเลย แลให้ ไหมเอาทองแดงตามทุนอันกล่าวหาแก่กันนั้น แลให้ตั้งทุนซึ่งหาแก่ กันลงไหมตามขันตาศักดินา ๓๒๐๐, ๒๔๐๐, ๑๒๐๐, ๑๔๐๐, ไหมเอาเปน เบี้ยก่อทุน แลให้ตั้งนาศักดิลง เอาไรหะธาตุฝ่ายแม่ ๗ ฝ่ายพ่อ ๗ ผสม เข้ากันเปน ๑๔ ฤๅจัตทสมาวาร รูพปรานายามจึงคูณศักดิผู้นั้นทุกถาน เปนเบี้ยต้นทุน ดังนี้แล ๒๑๒๐๐, ๑๓๔๔๐๐, ๖๗๒๐๐, ๗๘๔๐๐, จึงเอาทุน สินบวกเข้าเอาเบญจรูปคูณ เอา ๒ หาร ลัพภ์เอาเปนทองแดงส่วนทุน แล้วตั้งต้นส่วนทุนนั้นลง เอาเนาวหรคุณมาคูณ แล้วเอาโสฬย ๒ หาร ลัพภ์เอาเปนทองแดงสินไหม ตั้งสินไหม เอา ๒ หารลัพภ์เอาเปนทอง แดงส่วนพินัย ตั้งส่วนพินัย เอา ๒ หารลัพภ์เปนทองแดงส่วนลวดหนัง ตั้งส่วนลวดหนังลงเอา ๒ หารลัพภ์เปนส่วนไม้หวาย แลศิริผสมทั้งสิน ไหมพินัยค่าลวดหนังไม้หวายทั้งนี้เอาไปทุ่มมหาสมุทแล อย่าเอาเปน หลวงจ่ายราชการ แลอย่าเอาเปนมาตรมาประโยชน์เลย

สมเด็จ ๆ พระ ๆ เจ้า จึงกล่าวบัณฑูรไว้ มาตราหนึ่งโสด ถ้าลักช้างม้าแลรับเปนอันแท้จริงสังเที่ยงแท้ โจรใช้ แลชีพ่อองค์นั้นให้ถ่วงเสียในมหาสมุทแล ให้ไปสูญังเนียน ถ้าไถ่โทษเอาเปนทองแดง ๙๙๙๙๘๘๗๖๐๐ เอาทุ่มในสมุทแลให้ปลงชตาทานแลพรตแห่งพราหมณ์ผู้นั้นเสียแล้ว ให้สันโดยชีพ่อองค์นั้นให้ไปอยู่แผ่นดินอื่น ฟากสมุทหนึ่งแล ให้ชักทองหูตัดผมเสียแล แม้ชื่อพ่อพราหมณ์หาสังวาลย์ชตาทานมิได้คุจเดียวแล ถ้าหน่อไวยลูใส่เอาแต่อันหนึ่งไหมเอาทองแดง ๓ ทุ่มในสมุทแล อวยกทู้คุจเดียว ถ้าโคกระบือตัวเดียวก็ดี ฤๅให้ไหมเอาทองแดงเปนลวดหนึ่ง ๘ พิไนย ๘ เอาเปนทองแดง ๑๖ ส่วนค่าโคกระบือตัวเมียใช้เอาทศเทวกรร ๑๐ ลพก์ ๑๖ ลงเปนทุนสัตว์ ๒ ประการิยเอาเปนทองแดง ๖ ทุ่มลงในมหาสมุทแล

ถ้าตัวผู้เอาคุณนาม ๑๒ ลพก์ลงเอาทองแดง ๔ แลสินไหมพิไนยคุจดังกันเอาเปนทองแดง ทุ่มลงในมหาสมุทแล ดังนี้ ฤๅพระ ๆ เจ้า ๆ บัณฑูรไว้ ดังนี้ แลพระท้าวพระยามหากระษัตรา เสนาบมนตรี หัวเมืองทั้งหลายอย่าพึงสงสัยเลย

◎

(ฉบับขาด) ดังนี้แลแม้นว่ามียศถาศักดินา ๘๐๐, ๖๐๐, ๕๐๐, ๒๐๐, ก็ดี นา ๓๐๐, ๒๐, ๑๐, ๑, ไร่ก็ดี แลไพร่มีครัว พระเปนเจ้ากล่าวบัณฑูร ดังนั้นให้ไหมคุจเดียวหนึ่งนา ๓๖๐๐ คุจเรากล่าวมาแต่ก่อนโพ้นแล เม้นว่านาเหมินก็ดี พึงให้ทำ ดังนี้แล อย่าสงสัยเลย

อนึ่งโสด พระเจ้ากล่าวบัณฑูรไว้ ฤๅกระษัตรพระยานาเหมิน พระหลวงจัตุสดมกรมการ แลหัวเมืองอำเภอนายที่ แลขุนเหมินนา ๘๐๐, ๖๐๐, ๕๐๐, ๔๐๐, ลงเถิงนา ๓๐๐, ๒๐๐, ๒๐, ๑๐ ไร่แลไพร่มิครัว แลนาไร่หนึ่งก็ดี ทอดอธิกรณ์ไซ้แก่ชีพ่อพราหมณ์ผู้มีพรตแลชีผู้หาพรตมิได้ก็ดี ฤๅทอดใส่ว่าเปนโจรลักสัตว์พัศดุสิ่งของ โคกระบือสรรพสัตว์น้อยใหญ่ ฤๅช้างม้าลูกผลาผลไม้กล้วยอ้อยกล้วย หน่อไว้ลูกก็ดี ผู้มีศักดิแลหาศักดิมิได้ แลทวยราษฎรทั้งหลาย ฤๅเท็จพาลกล่าวโทษแก่ชีพ่อทั้งหลายว่าซื้อก็ดีลักก็ดี แลโจทว่าให้แลมิให้ก็ดี แลฟ้องเจ้าชีพ่อผู้นั้นโรงศาลให้ต้องวาจาโสตมลทิน แลชีพ่อผู้มีพรตก็ดีชนะแก่สำนวนแก่โสตแลผรุษชน ฤๅนานาประเทศพิรุธแล้ว แลชีพ่อผู้มีพรตชนะสูงคดีในสำนวน ฤๅว่าโสตแลสิบสองภาษาพิรุธจริงแล้วไซ้ หรือให้ปรับไหมผู้นั้นโดยยศถาศักดิ ดังนี้

แลพระเปนเจ้ากล่าวบัณฑูร ดังนั้นอย่าให้เกรงกลัวว่าเปนกระษัตรพระยาเหมินมียศถาศักดิ เปนวุทธมรงแลเปนแห่งญาติคิดเกรงใจ ว่ามิเงินทอง เม้นหายศศักดิมิได้ก็ดี ให้ลงโทษผู้นั้น โดยขนาดแลฤๅตีด้วยหวัฉมกไม้ไผ่ ๕๐ ที แล้วให้ตัดสิน ฤๅให้ถอดมลางเสาเรือนแห่งผู้ทอดอธิกรณ์ใส่แก่ชีพ่อนั้นเสีย แลไหมผู้นั้นตามสานุทุษแห่งผู้นั้นโดยยันดาศักดิถานา ๓๐๐๐๐ ถ้อยลงเถิง ๓๖๐๐ ไปเถิงนา ๘๐๐ แล ๒๐ ไร่ไพร่มิครัวจนถึงไร่หนึ่งก็ดี ให้ตั้งนาผู้นั้นลง เอาโรหะทวาร ๑๔ คูณเปนทุนตั้งไว้ก่อนแล้ว เอาทุนสินบวก เอา ๕ คูณ

เอา ๒ หาร ลัพภ์เอาเงินต้นทุนแล ดังนี้ ตั้งทุนลงเอาเนาวหรคุณ ๙ นี้คูณเล่า เอาโตโย ๒ หารลัพภ์เปนเงินสินไหมแล ตั้งสินไหมเอา ๒ หารลัพภ์เปนเงินพิไนยลงเอา ๒ หารลัพภ์เปนลวดหนัง ตั้งลวดหนังลงเอา ๒ หารลัพภ์เปนส่วนฉมกไม้ไผ่แล ฯ

พระเปนเจ้ากล่าวบัณฑูรไว้ว่าชีพ่อพราหมณ์ใช้มีศีล ชีพ่อละตน ๆ องค์มหาพรหม เปนอันเที่ยงแล ฤาราชครูเปนที่พำนักเกิดในปฐมก่อน แลผู้มิได้ยำเกรงนั้น ฤาให้ลงโทษไหมโดยขนาดแล ขับผู้นั้นเสียให้ออกจากมณฑลเมืองนั้น ให้ไปอยู่แผ่นดินอื่นฝ่ายสมุทหนึ่งแล อย่าเกรงใจว่าท้าวพระยานาเหมินแลผู้เปนนายมียศถาศักดิเลย ด้วยผู้นั้นมินับถือแก่ชีพ่อ แลในเทวาสาสนา แล้วมิได้คิดซึ่งจะทักษิณาทานแก่ชีพ่อนั้นจึงดูเหม้น แลสินไหมนั้นให้แก่ชีพ่อผู้ชนะคดีจงสิ้น อย่าเอาไว้ใช้ราชการเปนประโยชน์แก่อธิบดีในเมืองนั้นเลย ฯ เมื่อจะไหม ให้กทำดังนี้ ดุจไหมโทษชีพ่อให้แก่โสต ด้วยประการดังนั้นแล ถ้ามิไถ่ปากไถ่สินแปลงเปนเบี้ยให้แก่ชีพ่อผู้นั้น ๑๐ ถ้าปรานี ๑๕ ดังนี้ เปนแท้จริงแล ถ้าให้สินไหมแล้วก็ดี ค่าไถ่ปากสินแล้วก็ดีได้แล้วไซ้ ให้เอาส่วนปรายาจิตแก่ผู้พิรุธคดีนั้นด้วยได้แล้วให้ส่งให้แก่ชีพ่อองค์นั้น ให้สถาปรนายกพรยา ฤาชตายิกโยทำด้วยทองคำ ๑๐๐ สรเส้นกนทลทองคำ ๑๐๐ หวีทองคำ ๑๐๐ ตาหลิยขนนกคามทองคำ ๑๐๐ ทันทังด้วยทองคำ ๑๐๐ ฤาฉลองภาธุมด้วยเงิน ๓๐๐ เปนเครื่อยกพรตส่งให้แก่ชีพ่อผู้ชนะคดีนั้นแล ถ้าเมตตาปรานี เสมือสิ่งแล ๒๕ ดังนี้เปนแท้จริงแล ถาคกรบอ ฤาแภะก็ดี

แลวิวาทชิงด้วยชีพ่อ ฤๅกล่าวหาว่าขายแลพาลพาโลให้ฟ้องว่าเปนโจร แลใส่โทษว่าชีพ่อสมคบด้วย โสตกดีชียพ่อดุจกันก็ดี ให้ไปลักพาฤๅผู้โจทมานั้นพิรุธในสำนวน ไหมเงิน ๖ ค่าโคกระบือแพะ ฤๅตัวเมียตัวผู้เอา ๕ แลค่าลวดหนัง ๘ พิไนย ๘ ถ้าแพะพิไนย ๑๑ แลค่าลวดหนัง ๖, ๒ ส่งให้แก่ชีพ่อผู้สูงคดีจนสิ้น อย่าเอาเข้าพระคลังจ่ายราชการหลวง เอาเลี้ยงอาตมาแห่งเจ้าเมืองแลกรมการผู้เปนเจ้ากรมเลย เหตุว่าทุนแลสินไหมพิไนยทั้งนั้นได้ด้วยไวยญาชีพ่อผู้นั้น แลถ้าเจ้ากรมอริยดีเจ้าเมืองเอาไว้ ชื่อสินสุญาบาทพิเปนของไฟผู้นั้นฉิบหายแล ถ้าหมูตัวผู้ไหม ๓, ๒ อาญา ๑๑ ลวดหนัง ๖, ๒ แลค่าหมูนั้นเอากึ่งสินไหม ถ้าแลตัวเมียไหม ๖, ๒ ค่าหมูกึ่งสินไหม แลค่าอาญาพิไนย ๑๑ ลวดหนัง ๖, ๒ ถ้านกต่อไก่ชนเยี่ยดห่านสินไหม ๖, ๒ ค่าทุนกึ่งสินไหมแลอาญาพิไนย ๑๑ ลวดหนังดุจหนึ่งหมูแล ถ้านกชเลยไก่พนเยี่ยดพนไหม ๓, ๒ ค่าทุนกึ่งสินไหมอาญา พิไนยดุจกัน ฤๅอ้อยกะทู้หน่อไว้ลูกดีไหม ๓, ๒ อาญาพิไนย ๑๑ ลวดหนัง ๖, ๒ ดังนั้น พระเปนเจ้ากล่าวบัณฑูรดังนี้ เปนเที่ยงแล ถ้าพราหมณ์ชนะในสำนวนให้เอาเงินค่าสินไหมพิไนยทุนสินส่งให้แก่ชีพ่อจงสิ้น ถ้าโสตสิบสองภายาชนะไหมเอาทองแดงค่าพิไนย ลวดหนังก็ดี แลทุนสินภาษี สินไหมก็ดีเอาทุ่มในสมุทแล

อนึ่งพราหมณ์ชีพ่อผู้มีพรตก็ดี ให้เอาค่าปรญาจิตแลสิงณะ ๑๐๐ ฤๅทองคำดังนี้ เม้นชีพ่อหาชุตาทานสังวาลย์มิได้ก็ดี บุตรลูกหลานวงษาตระกูลชีพ่ออันมิได้ชุดาคล้องสังวาลย์แลอยู่แก่ทศอุวาย พระเปน

เจ้าประหยัดไซ้ให้ไหมคุจมีพรตแล เอาค่าปรายาจิตด้วยแลสิงณ ๑๐๐ ถ้าปรานีเอา ๒๕ เปนทองคำดังนั้น ฤๅพระเปนเจ้ากล่าวบัณฑูร ดังนี้บุคคลทั้งหลาย แลท้าวพระยาเสนาบดีจัตุมนตรีทวยราษฎร์ทั้งหลาย อย่าสงสัยเลย

อนึ่งโสด สมเด็จพระเปนเจ้าอยู่หัว กล่าวบัณฑูรว่า มาตรา หนึ่งโสด ฤๅชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลาย ฤๅบุคคลโสดผู้ใด ๆ ใน ๑๒ ภาษา ก็ดี วิวาทแก่กัน แลทำหนังสือร้องแก่เสนาบดีให้วิจารณาช่วยเรียก เอาทุนส่งให้แก่เจ้าของ แลไปร้องในกรมใด ๆ ก็ดี แลเจ้าของคนนั้น ให้สุภาวุธำมรง เจ้ากรมช่วยเรียกสัตย์สิ่งของเงินทองรูปพรรณแลม้า ช้างโคกระบือข้าหญิงชายส่งให้ก็ดี เจ้ากรมบังคับให้วุทธำมรงหมาย ลิกขิตไปเถิงผู้จำเลย แลเกาะมาวิจารณา ให้ส่งรูปพรรณทาษหญิงชาย เงินตราช้างม้าโคกระบือสัตว์อาวุธขึ้นน้อยใหญ่ เครื่องเงินเครื่องทอง เครื่องนากก็ดี แลให้ส่งชายหญิงพวกเพื่อนมากน้อยเท่าใด ๆ ก็ดี แลโสดชีพ่อผู้เปนจำเลย รับโฉนดไว้แล้ว แปลลิกขิตมาเถิงวุทธำมรง เจ้ากรมในสองวันสามวันก็ดี ว่ามิได้อยู่ด้วยมิได้เอาไว้ก็ดี แลโสด หญิงชายผู้ใด ๆ แลชีพ่อจำเลยบอกมาว่าจะส่งมิได้ไซ้ แลวุทธำมรง เจ้ากรมผู้นั้นเอาลิกขิตแห่งจำเลยผู้บอกมา เอาเจรจาต่อด้วยผู้ตัดกิจคดี ให้ว่ากล่าวดังนี้ ผู้ตัดกิจว่ากล่าวตัดคดีว่า ให้โจทชักนำเอาสรรพเครื่อง สิ่งของแล ฤๅชายหญิงพวกเพื่อนซึ่งจำเลยแปลเสียทั้งนั้น พึงเอา ทานบนแก่โจทไว้ก่อน ให้โจทชักนำผู้คุมไปเอามาวิจารณาตามคดีเดิม

แลให้จำเลยออกมาแจ้งกิจตามลิกขิต ซึ่งจำเลยบอกมาแก่วุทธำมรง เจ้ากรมนั้น

อนึ่งโสด ส่วนสินของทั้งนั้น ฤๅพวกเพื่อนชายหญิงแลลูกเมีย ข้าคนญาติหลานหลิน เสมียนบ่าวไพร่ คนักแลสหาย ซึ่งจำเลยแปลเสีย แล้วแล ฤๅโจทแลเจ้าทุกซักนำเอาได้ในกำหนด ยังมิพ้นในวิจารณา ก่อน เจ้าทุกซักนำวุทธำมรงผู้คุมไปพบสรรพสิ่งของชายหญิงซึ่งจำเลย แปลทั้งนั้นแล ถ้าได้ฤๅรูปพรรณกำไลขันตูก็ดี ฤๅได้ของนั้นมาแต่ เรือนลูกหลานญาติชิดห่างเสมียนหัวไพร่ก็ดี พึงพิจารณาว่าหญิงชายนั้น สมรู้ร่วมคิดด้วยจำเลยคนนั้นแล ให้ไหมผู้เอาสิ่งของไว้นั้นกึ่งทุนซึ่ง ฟ้องแก่จำเลย แลเอาหญิงชายจำเลยคนนั้นเปนพิรุธข้อหนึ่ง แลเห็น พิกัดเอาสรรพของโจทไว้แม้นแลให้ปรทวย ๑๕ ที ให้ปรับจำเลยผู้นั้น กึ่งทุนซึ่งกล่าวฟ้องเท่าผู้รับของฝากไว้นั้นแล ดังนี้ ถ้าโจทนำกระลาการ ผู้คุมไปจับได้สิ่งของสรรพสิ่งใด ๆ ในเรือนจำเลย ๆ เอาไว้เองไซ้ เอา เปนตัวพิกัดสินโจรไว้แม้นแล พึงปรับเท่าทุนโจทกล่าวนั้น แลยกทุนสิน กึ่งหนึ่งไว้เปนส่วนโจทก่อน กึ่งหนึ่งนั้นปรับเอารอบหนึ่งเปนอาชญา แลคำนับแลไหมรอบคำนับเปนส่วนผู้คุม แลทุนสินกึ่งซึ่งตั้งเปนอาชญา คงแก่โจทเล่า แลให้เบิกเสียอย่าว่าคดีนั้นเสียไป

อนึ่งโสด โจทซักนำผู้คุมกระลาการไปเกาะได้ชายหญิง ฤๅโสด พราหมณ์ชีพ่อผู้เปนพวกเพื่อนแห่งจำเลยสมคบทำร้าย แลจำเลยแปลเสีย โจทซักนำเกาะได้ ถามรับสมฟ้องคำโจท ให้เอาผู้นั้นเปนเจ้าเจียร่วม

คิดด้วยจำเลยแล รับว่ายุว่าค่าตีรับว่าแทงด้วยไม้เหลี่ยมหาเหลี่ยมมิได้ ก็ดี ทิ้งด้วยไม้อิฐด้วยไม้ค้อนต้องหัวแตกขาหักแลฟกช้ำ รับว่าเอาสรรพสิ่งของสิ่งใดไว้ก็ดี ตีด้วยตระบอง สับฟันด้วยดาบแลพร้าจอบขวาน ถุงด้วยสิ่วแทงด้วยหอกง้าว เกี่ยวสับด้วยขอ สรรพเครื่องอาวุธก็ดี ลำบากมิเถิงตาย เปนทุกเดียวด้วยจำเลย พึงพิจารณาเม้นเปนสหายญาติห่างก็ดี ฤาเพื่อนบ้านแลคนอื่นก็ดี ว่าเปนธาตุเดียว เสมียนร่วมอุทธรณ์ด้วยจำเลย แลพึงให้ซักถามจงเปนสัตย์ตามฟ้องโจทแล ถ้าผู้สมคบจำเลยรับตามฟ้องโจทดังนั้น ถ้าพิรุธในขทางใด ให้ปรทวย ๒๕ ที ให้ปรับผู้ร่วมรู้สมด้วยจำเลยดังนี้ ถ้าเอาแต่สรรพเครื่องสิ่งสินเงินทองทาษหญิงชายไว้ไซ้ ปรับกึ่งทุนโจทหานั้น พึงทำตามยทก่อนจงทุกประการเถิด ถ้ามิได้สมรู้ร่วมคิด แลเหตุว่ารับแต่สรรพสิ่งสินเงินทองทาษชายหญิง ช้างม้าเอาไว้ในบ้านณเรือน เปนแต่ลเมิด มิได้ซักถามจำเลย เปนบาปกรรมแห่งผู้นั้นแล แลเนื้อคดีทั้งนั้น ให้โจทว่าต่อด้วยจำเลยเสียไปเท่าเสร็จสำนวน ถ้ายอมให้ใส่ด้วยพระธรรมสาตรแพ่งอาญาธรรมธิกรณ มโนสาเรคุจเดียว ถ้าโจทลดทุนแก่จำเลยให้เอาตามสมัคลดแก่กัน แต่อาญาแลพิไนยค่านับฤชาทั้งนั้นเต็มอยู่อย่าพึงปลดเลย

อนึ่งโสด ถ้าเหตุในระหว่างกลางวัน ถิบตีซกฟกช้ำแตกหักสับฟันด้วยอาญาเหล็ก ขาดแตกด้วยไม้ด้วยอิฐเปนสาหัก โลหิตตกมิเถิงตาย โจทต้องเปนนครบาล พระขัณฑุร กล่าวเปนอาญาแล ถ้าร้องให้เรียกผู้อุกรุก เพื่อนซึ่งช่วยถิบตีฟันแทงมิเปนพวกเลย เม้นเรียก

ให้ส่งคุกเดียวแล ถ้าให้ส่งจำเลยแปลมาให้เอาทานยนแก่จำเลย แลให้โจทซักนำเอา ถ้าซักนำผู้คุมตลาการเกาะได้ตัวผู้ช่วยค่าช่วยตีทำร้ายจำเลยนั้นได้ แลซักถามผู้ช่วยทำร้ายมิรับให้ตี ๓๐ ทีจึงซักถามให้ยืนคำ ถ้ารับเปนคำสองแมนแล ให้ปรทวย ๒๕ ทีเล่า ใน ๓ วัน ถ้ารับจริง ให้ยืนคำหลังร่วมด้วยจำเลย ถ้าร้องว่าเอาสรรพสิ่งของอันใด ๆ ไว้ด้วย ฤาผู้สมคบร่วมรู้นั้น เปนทุกเดียวจำเลยเปนแท้จริง ฤาพิรุธแม่นแล ฤาให้ปรรับผู้สมคบร่วมรู้นั้น ดังนี้ ถ้ารับว่าตีซกถีบถองตบต่อยด้วยอิฐสับพันฟกช้ำดำเปนสาหัก ไหมกึ่งจำเลย แลให้ตัดปาก ถ้าด่าตีถีบเมียท่าน ฤาพราหมณ์ชีพ่อทั้งหลายให้ตัดตีนสินมือผู้สมคบร่วมรู้ด้วยจำเลยนั้น ถ้าแปลปากสินมือผู้ร่วมคิดด้วยจำเลย ไหมเปนทองแดงคิดเปนเงิน ดังนั้น ให้ตั้งจัตุรโสด ๔ เอาเบญจสิกยิวห้าคูณทีหนึ่งตราไว้ แล้วตั้งตรีมูลทวาร ๓ เอาเบญจสิขิสอรเสียง ๕ ตุนไหมเปนเงิน ๑๕ ภูกันให้ตั้ง ๑๕ ลงเอายิวโอย ๆ หารลัพภ์เอาเปนส่วนปราจิต ๗ ภูกัน ส่งให้แก่ชีพ่อผู้ โจทพราหมณ์มุนิคนผู้เปนเจ้าทุกข์นั้นแล

อนึ่งโสด คือชีพ่อพราหมณ์มุนิเปนจำเลยสมคบก็ดี ถ้ารับเปนสัจดังนี้ ให้ไหมเอาทองแดงท่มลง อย่าเอาจ่ายราชการเอาเปนอาตมาประโยชน์เอาเข้าในโกษฐพระคลังหลวงเลย

ศรีศุภมัศดุศิเรก ๑๒๑๙ ศกวัน ๕ ๓ ๕ ค่ำ ประกอบด้วยตรีวารดิถี ๓ มิจุลศักราช ๖๕๙ ระกานพศก (๑) สมเด็จบพิตรพระพุทธเจ้า

(๑) ปีระกาลงถูกทั้งมหาศักราชแลจุลศักราช แต่เปนครั้งพระร่วงศุโขไทย

อยู่หัว สมเด็จองค์นารายน์ รามาธิบดี นมัศการพระศรีรัตนมหาธาตุไตรรัตนปราสาท โดยทักขิณพระราชมณเฑียร ตรัสด้วยชุมนุมทั้งหลายอันมาแต่เมืองศรีธรรมราช ทำฎีกาให้ขุนพิพัฒน์ราชโกษาปลัด เจ้าขุนหลวงพระคลังศรีราชโกษาธิบดี ถวายบังคมกราบทูลพระกรุณา แด่พระบาทสมเด็จบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ว่าขุนมูลนายอันออกไปทำราชการในเมืองนครศรีธรรมราชก็ดี ขุนมูลนายที่อำเภอสิพร้อยอายัตณแขวงจังหวัด ขึ้นแก่เมืองนครศรีธรรมราชก็ดี มีลูกเมียพรรคพวก ข้าพระพุทธเจ้า (๑) ชุมนุมทั้งหลาย แลมีคดีเบิกสร้างสวนไร่นาพิทหากินอยู่ณที่เส้นทุบาท แลหัวเมืองอำเภอแลกรมใดๆ แลเอาตัวลูกเมียพรรคพวกข้าพระพุทธเจ้าไปพิจารณาในโรงศาล ได้ถามเรียกเอาเงินค่าเกาะเชิงประกัน ค่าส่งสำนวนค่าน่าบาญชี ค่าฤชาคำนับอาญา แลหัวสมุดอากรเชิงเรือน ค่ามันดินหัวสวน แก่ลูกเมียพรรคพวกตัวข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายผู้เปนชุมนุมแลชีพ่อทั้งหลาย ผู้มียศถาศักดิหายศถาศักดิมิได้ ให้เสียรีตธรรมเนียมพระพุทธเจ้า คดีดังนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอกราบทูลพระกรุณาให้ทราบพระหฤไทย จึงสมเด็จบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวองค์นารายน์รามาธิบดี ทรงพระกรุณามีพระราชโองการ ตรัสแก่ขุนพิพัฒน์โกษา ให้แต่งพระกำหนดแลพระธรรมสาตร ให้แก่ชีพราหมณ์ทั้งหลาย ว่าซึ่งลูกเมียพรรคพวกชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลาย มีคดีสิ่งใด แลเบิกดินสร้างบ้านแลสวนเรียกไร่นา พิทหากินอยู่ที่ใด ตำบลใด หัวเมืองใด ณที่เส้นทุบาทบ้านที่

(๑) คำว่า ข้าพระพุทธเจ้าตอนนี้หมายความว่า คนพวกข้าพระ

กรมใดๆ แลฤๅขุนมุลนายอันออกไปทำราชการก็ดี แลพระยานคร ผู้รั้ง กรมการสัศดีมหาดไทย แลขุนมุลนายอำเภอภูดาย อำมรง ผู้ทรงสำนวนในนครธรรมราชก็ดี แลเกาะกุมลูกเมียแลพรรคพวก ชุมนุมชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลายมาพิจารณา เรียกเอาเงินทองค่าเกาะเชิง ประกันค่าถามค่าทรงสำนวนค่าน่าบาญชี คำนับฤชาอาชญาอากรเชิน เรือน หัวสมุดคู่จอบคู่ควาย มันคินหัวสวนแลลูกเมียพรรคพวกชุมนุม แลชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลาย ให้เสียรีตธรรมเนียมเสียไปภายน่าเล่านั้น มิชอบ แต่นี้ไปภายน่า เหตุว่าสิ่งของชีพ่อพราหมณ์ชุมนุมได้เพื่อ เหงื่อไคประถมผลทานชื่อว่าสิน นั้งสุญาทิยาท อย่าพึ่งเอาเข้าใน พระโกฐน์พระคลังของหลวงจ่ายราชการเลย เลี้ยงอาตมาประโยชน์ เองเลย แลทรงพระกรุณา มีพระราชโองการ ให้ขุนพิพัฒน์ราชโกษา แลมหาราชครูแต่งพระกำหนด แลพระธรรมสาตรให้แก่ชุมนุมชีพ่อ พราหมณ์ทั้งหลาย ตามอัตถะพระบาฬี คัมภีร์พระธรรมสาตร แล สมเด็จบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณา มีพระราชโองการตรัสนี้ ต่อหน้าขุนไตรโลก เหมินขทาธรยก เหมินสักขิฤทธิ เหมินราชบาล แลหัวพันนายแวงอันนั่งเฝ้า สมเด็จพระบาทแห่งนั้น

อนึ่งโสด สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว องค์นารายน์ รามาธิบดี ทรงพระกรุณาโปรด ให้นายตำรวจคนในจัดเอาชาวส่วยชาวชางชาย หญิง ๒๐๐ ให้พทานพญาโกษาเอาออกมาไว้เปนข้าพระรักษาสถานพระ อิศวรนารายน์เทวารูป แลมอบให้แก่พระธรรมราย แลออกพระศรีราช โภเบนทร์คุมไว้ ถือเครื่องพระทาน สำหรับพิธีถวายพระราชกุศล แล

ทรงพระกรุณาว่า มาหาศยโทนนักการข้าทายไพร่พะหลวงกรรมการ ไพร่สินยานพลเมืองเสมียนแลผู้มียศถาศักดิ ลูกขุนหัวเมืองแลไพร่ข้าส่วยสองกอง แลไพร่ชาวชางชาวอาสา ตำรวจชาววังน้ำอายน้ำสรงทั้งสิบสองสังกัดพัน แลไพร่พุทสาด จีนแขกไทยฝรั่ง วิลันดานานาประเทศก็ดี คือแม่งัวพ่องัว ข้าส่วยแลอาสาแขก ไทยยโทนแลนักการต่าง ๆ ภายาก็ดี ไพร่สังกัดพัน ซึ่งเรากล่าวมาทั้งนี้ เข้ามาสมรศด้วยพ่องัวแม่งัว ข้าพระอิศวรนารายน์ชีพ่อพรามหมณ์ทั้งหลายก็ดี มีลูกชายหญิงเถิง ๑๐ คน ปั่นให้แก่แม่งัวพ่องัวข้าพระพุทสาด ข้าส่วยสองกอง ชาวอาสา ยโทนนักการจีนแขกไทยไพร่สังกัดพัน ผู้มียศถาศักดิ ลูกขุนหัวเมืองเสมียนอาสา ตำรวจชาววังน้ำอายน้ำสรงซึ่งเรากล่าวมาทั้งนี้ แต่คนหนึ่ง ถ้ามิเถิง ๑๐ คนอย่าให้แบ่งปั่นไปเลยให้คงแก่ข้าพระอิศวรนารายน์เปนชีพรามหณ์ตามเดิมตามสมัย แม่งัวพ่องัว ฝ่ายข้าอิศวรนารายน์เถิด

อนึ่งโสด ฤๅพ่องัวแม่งัวเดิมชีพ่อพราหมณ์ออกไปสมรสด้วยผู้มียศถาศักดิ ลูกขุนหัวเมืองเสมียน ไพร่เลวแลไพร่ข้าส่วย ชาวชางชาวอาสา ไพร่ยโทนนักการ ข้าพระพุทธสาด ตำรวจชาววังน้ำอายแลจีนแขกไทยฝรั่งวิลันดานานาประเทศก็ดี ไพร่สังกัดพันแลถ้าเกิดลูกชายหญิงเท่าใด ๆ ให้แบ่งปั่นแต่คนหนึ่ง แลถ้ามิเถิง ๑๐ คนมิให้แบ่งปั่น ทำประดุจซึ่งเรากล่าวมาดังแต่ก่อนดังนี้เถิด

อนึ่งโสดมาตราหนึ่ง พระพุทธเจ้าอยู่หัว บัณฑูรตรัสว่า จีนแขกไทยผู้ใหญ่พระหลวงกรมการผู้ใด ๆ ก็ดี นานาประเทศก็ดี เกิดวิวาท

ด้วยชีพ่อพราหมณ์ แลทุบถองตีด้วยไม้ค้อนก้อนอิฐ สับด้วยอาชญาเหล็กอันมีคมหาคมมิได้ก็ดี ทำร้ายผลักจรานทุรลากในกลางถนนหนทาง ท่านชุมนุมในบ้านบนเรือน ให้ผ้าโพกหัวตกสังวาลขาดหูขาดก็ดี ตีให้หัวแตกไซ้ ให้ไหมเอาสุวรรณกลัดเกล้า ทหัชกันสังวาลย์ทอง หวีทอง ผ้ากายาพัตรณสิงณ ๑๐๐ แลถ้าโลหิตตกให้ขุดหลุมฦก ๔ กว้าง ๔ ไหมเอาทองนพคุณใส่ที่โลหิตตกลงจงเต็ม แลถ้ามิได้ให้พลีมณฑลเมืองนั้น ลวดเงิน ๙ รอบ ลวดทอง ๙ รอบ บูชาเทพตาพันหนึ่ง จึ่งพ้นไภยโทษ สังเวชโลหิตอุบาทว์ตกในเมืองนั้นแลพระเพ็ชรณุกรรม์ อย่าพึงสงไสยเลย

อนึ่งโสด สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว บัณฑูรว่า มาตราหนึ่งฤๅชีพ่อพราหมณ์ทั้งหลายผู้ใด ๆ พราหมณ์ผู้มียศถาศักดิหายศถาศักดิมิได้ก็ดี แลอยู่ในเกียนพรตก็ดี มิได้เปนเดือนพรต คืออะวันอยุตาก็ดี วันอันนุวอรก็ดี แลมิได้เปนวันอุปอยุตาก็ดี มิได้เปนวันกันนุวอรก็ดีแลไทยผู้ใดหาความใส่โทษก็ดี ต้องตราให้สังพิจารณาแลเรียกเอาเงินทองค่าเกาะเชิงประกันค่าถามค่าทรงสำนวน ฤชาธรรมเนียมแก่บุตรภิริยาทายชายหญิงอันมิได้เปนเดิมชีพ่อพราหมณ์ก็ดี ครั้นเปนทายอยู่ณบนเรือนชีพ่อพราหมณ์ไซ้ เหมือนชีพ่อพราหมณ์ผู้นั้นเปนอุปถากเรียกเอาแก่บุตรชายหญิงทายลูกเมียแห่งทชีพ่อพราหมณ์ผู้นั้น ท่านว่าอยู่กลางเรือนแห่งชีพ่อพราหมณ์ ชื่อสุญาบาทสินของชีพ่อพราหมณ์ดุจเดียว แลว่าเปนแต่หลานลูกแต่ชีพ่อพราหมณ์ผู้นั้นไซ้ ท่านว่าเพศแห่งชีพ่อพราหมณ์ดุจเดียว อย่าพึงเอาค่าฤชาธรรมเนียมสิ่งใด ๆ เลย

อนึ่งถ้าเมียนั้นไทยมิใช่เดิมลูกพราหมณ์ก็ดี ท่านว่าเพ็นปรดิพิครันพืช หว่านลง ท่านว่าหญิงผู้นั้นพราหมณ์มณี เอาค่าฤชาธรรมเนียมมิได้ ดุจเดียวลูกพราหมณ์แล เหตุว่าเปนเอกจิตรอันเดียวตายต่างกันได้ อย่าพึงเอาค่าฤชาธรรมเนียมอันใด ๆ ชื่อว่านิจสุญาขาทผู้นั้นฉิบหายไป เนียรทุกข์แล

อนึ่งโสดสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวบัณฑูรว่า มาตราหนึ่ง ฤๅชี พ่อพราหมณ์ทั้งหลายมียศถาศักดิหายศถาศักดิมิได้ก็ดี แลฤๅบรม กระษัตรพญานาเหมินเจ้าเมืองนายที่นายขนอนอำเภอ ข้าหลวงพธำมรง ภูดายผู้ใด ๆ ทำทุรยศแก่ชีพ่อพราหมณ์หาความใส่โทษว่าทำผิดสิ่งใด ๆ ก็ดีต้องพิจารณาไต่ถาม จะเรียกเอาค่าน่าขาญชีค่าคำนับอาญาค่าถาม ค่าชี้ทรงสำนวน ถ้าชีพ่อพราหมณ์สัพสางสวนแลบ้านไร่นาที่เลนทุยาท ที่ใดจะเรียกเอาสวน หัวสมุดคู่จอบคู่ควาย คำนับมันดินหัวสวนเชิงเรือน เปนของหลวงเอาเข้าในพระโกฐพระคลัง จ่ายราชการไปเลี้ยงอาตมา ประโยชน์มิได้เลย เหตุว่าชีพ่อพราหมณ์สางสมเอง เปนสินนิจสุญาขาท ฤๅว่าสินไฟ เหตุว่าสร้างได้ผลทานเปนปฐมอาชญาพึงให้เอา แลฤๅ บรมกระษัตราท้าวพระยานาเหมิน ขุนมูลนายมนตรีพุทมรงภูดายผู้ทรง สำนวน อำมาตย์หัวเมืองผู้ใด ๆ ทั้งนี้มิพึงคำพระบัณฑูรดังนี้ ฤๅ นารายน์เปนพระเพลิงสังหารห้าวินาศ แลเกิดอไภยโทษผู้นั้นไปเกิด ยังเนียรทุกข์ได้สิบสองอสงไขยชาติแล

อนึ่งโสดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกล่าวบัณฑูลว่า มาตราหนึ่งฤๅชี พ่อพราหมณ์ผู้ใด ๆ มียศถาศักดิหายศถาศักดิมิได้ก็ดี ฤๅบรมกระ

ยัตราเมืองธิบดีผู้ใหญ่ หัวเมือง เจ้ากรมอำเภอมนตรีนายที่ พุทธำมรงภูดายผู้ใด ๆ จับเอาชีพ่อพราหมณ์คนนั้นมาทุรยศแก่โสดมิยศศักดิหา ยศศักดิมิได้ ฤๅทวยราษฎร์ผู้ใด ๆ ก็ดีแล พิจารณาว่าชีพ่อพราหมณ์ ผิดสิ่งใด จึ่งไหมชีพ่อพราหมณ์ผู้นั้นตามคุณารูปหนักเบาสองเท่าทุน รอบโทษเศษนั้นไซร้ เอาแก่ผู้นั้นเอาเปนทองแดงตามคดีความ เอาทุนให้แก่โสดทำบุญกึ่งไว้กึ่ง เศษเหลือนั้นทุ่มลงสมุทแล อนึ่งโสด ถ้าได้จับเอาเงินพัศดุสินของชีพ่อพราหมณ์ตนใด ๆ แลพาลพาโลว่ามิซื้อมิเช่า มิขายตนแลลูกเมียทายหญิงชายไว้ มิทำดอกเบี้ยก็ดี แล พิจารณารู้เท็จจริงไซ้ ให้ไหมสองเท่าทุน เอาทองแดงส่งให้แก่ชีพ่อ พราหมณ์ผู้ชนะเปนอัปถัมภ์แก่ผู้นั้น เศษนอกนั้น ทำรูปฏูวนารถแผ่กุศลเจ้าไตรภพนั้นแล

อนึ่งโสดสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวบัณฑูรว่า มาตราหนึ่ง ฤๅบรมกระษัตราท้าวพระยานาเหมินขุนมุนนาย หัวเมืองอำเภอนายทีนายบ้าน แลมนตรีเสนานายพุทธำมรงภูดายผู้ใด ๆ ทำทุรยศจำขื่อคาโยงแขวน ทุรูลากผลักขรานแห่งชีพ่อพราหมณ์ ผู้มีพรตหาพรตมิได้ก็ดี ให้ทำโทษแก่ผู้ทำทุรยศนั้น ให้ติดด้วยไม้ตระมกไม้ไผ่จงได้ ๙๐ ทีแล้วให้เอาเบ็ดเกี่ยวผู้นั้นขึ้นขาย่างไว้ ๓ วัน แลให้ผู้นั้นปรายาจิตให้แก่ชีพ่อพราหมณ์นั้นแลสิงณ ๑๐๐ แลเชิญเทพยดาพันหนึ่งจึ่งจะพ้นไภยโทษผู้นั้นแล พระกรรอย่าสงไสยเลย ฯ แลพระยาโกษารับคำพระราชโองการแห่งนั้นต่อหน้าขุนไตรโลก เหมินขทาทรยก เหมินสักดิฤทธิ เหมินราชบาลแลหัวพันนายแขวง นั่งเฝ้าสมเด็จพระบาทแห่งนั้นแล ฯ

๑ เขียนจขณวัน ๖ ฯ๑๕ ๕ ค่ำ ปีขาลนักษัตรฉศก (จุลศักราช ๑๐๙๖) ฯ

หนังสือพระครูพิเชยฐโหรดาจารย์ มาถึงขุนพรหมสุทธิชาติราชปโรหิตแลขุนยศโสทอรภญาริ ขุนวาสุเทพ แลขุนศรีสวัสดิไหมย ขุนพัศเวศ แลพราหมณ์ทั้งปวง ด้วยรู้ข่าวเหตุการเข้าไปถึงกรุงศรีอยุธยาว่าการไสยสาตร์ พระราชพิธีแลชีพ่อพราหมณ์พระผู้เปนเจ้า พิธีตรุษสารทตามชาติตระกูลพราหมณ์สำหรับเมืองนครร่วงโรย ไม่มีอุปะไวยะทีอาจารย์ซึ่งจะอุปถัมภ์ค้ำชูเปนสังเปนธรรม์มั่นคงหามิได้ มีแต่ชาติแขกชีวิรำมเหศอาดานพีริ แลเพลาพระตำรากฎพระธรรมสาตร์พระราชกำหนด ซึ่งจะบวชพรตกัน สังวารดาทาน แก่ท่านนาคถือนาด้วยพรตวาสุกฤษพรตผูกแขน ก็สิ้นพรตนั้นก็ลำลายสาบสูญเสียสิ้นเปนหมื่นอยู่นักหนา จงปฤกษาชุมนุมด้วยพระหลวงขุนหมื่น แลชีพ่อศรีเหล่าศรีชณะศรีตา เห็นพร้อมกันแล้วให้ขุนพรหมสุทธิชาติ ขุนยศ ขุนวาสุเทพเอาหนังสือนี้เรียนแต่ท่านปลัดเมืองให้แจ้ง ให้ท่านช่วยทำนุกบำรุงไหว้สาสนาพระผู้เปนเจ้า ให้พราหมณ์ทั้งปวงถือกิจตามจาริตวาริชพราหมณ์ ให้อยู่แก่สังแก่ศีลพรตกันให้มั่นคงเสมือนอย่างในกรุง ฯ จะทำมงคลการ แลการพระราชพิธีของพระผู้เปนเจ้าให้จำเริญศรีสวัสดิพิพัฒนมงคลพระชนมศุขทุกประการ กันไภยศัตรูโทษแต่ยพิตรแล ฯ พณ ฯ เจ้าท่านพระหลวงกรมการ อาณาประชาราษฎรทั้งปวงจงทั่ว ให้กรมปลัดเห็นแก่ฝ่ายไสยสาตร์ของพระผู้เปนเจ้าการสำหรับสืบต่อไป ให้เอาเรียนแต่ ฯ พณ ฯ ให้ทราบ ด้วยขุนศรีสวัสดิ

ไหมยแต่ก่อนรักษาหอพระเทวกรรมอยู่ที่บ้านเรือน แลรักษาสถานพระนารายน์ด้วยขุนวาสุเทพ แลช่วยจัดแจงคู่อ่านหนังสือฝ่ายพระนารายน์ แลจัดแจงงานการสำหรับพระนารายน์ แลฝ่ายงานพระอิศวรสถานพระสยุมภูวนารถนั้น ขุนยศเปนเจ้าสถานจัดแจงทั้งสิ้น แต่สถานพระวิฆิเนศร์ ขุนพรหมสุทธิชาติเปนเจ้าสถานจัดแจงการงานทั้งปวง แต่งานสำหรับเครื่องบูชาเข้าเม่าเข้าตอกเครื่องทั้งปวงแลคู่อ่านหนังสือ ฝ่ายพิธีงานพระอิศวรนั้น เปนพนักงานขุนยศจัดแจงทั้งสิ้น แลหอไว้พระอิศวรนารายน์นั้นมูไรยทั้งสี่ศรีรักษาอยู่ในขุนยศว่ากล่าว ในฝ่ายงานพระอิศวรเปนหัวชุมนุม ๆ ครั้นรับพระไชยสถาน พระสยมภูวนาถ ซึ่งจะทำการบูชาภิเศกหงษ์ พระกุมภ์นั้นเปนการใหญ่ผู้อื่นทำไม่ได้ เปนชาติตระกูลพนักงานขุนพรหมสุทธิชาติราชปโรหิตได้ทำการช้าหงษ์ส่งเสด็จไปศิวาไลยไกรลาศพระเปนเจ้าหยุดข่ายพระภักตร์ถึงสามประตู ให้พรเพื่อจะให้จำเริญศรีสวัสดิพิพัฒนมงคลดับไภยศัตรูโทษแด่บพิตรอาณาประชาราษฎรทั้งปวง ให้อยู่เย็นเปนศุขให้บริบูรณ์ในแผ่นดิน แต่ขุนพัศเวกเปนเอกในกรมเทวสารตริย มีราชการขึ้นขี่หัวช้างอ่านพิไชยยาตรา เมอพยูหัวดำเนินเข้าเมือง จะได้รักษาวัดพระสิ่งหนึ่งสิ่งใดหามิได้ เมื่อจะขึ้นหงษ์ ขุนยศจ่ายผ้าขาว ๔ ผืน เงินวัดจำสองบาทได้แก่ครูพรหมสุทธิชาติ แลขุนยศขุนจันปลัดรองรับพระแลกระดานมาไว้ สถานกลางอีกสถานพระนารายน์ผู้เปนเจ้าทำการช้าหงษ์เสมือนกัน ขุนวาสุเทพขุนเวศณุภักดิ์ ขุนรัตนนารายน์ ขุนเทพมุนี ขุนราชมุนี เปนคู่อ่านหนังสืออยู่ในสถานพระนารายน์ สถานพระวิฆิเนก

พรหมสุทธิชาติได้รักษา หอไว้พระนั้นมูไรทั้งสี่ได้รักษา ขุนยศโสธร ขุนสมภู ขุนศรีสเภาเทาเพ็ชร์มีน่าที่สำหรับทุกคน ขุนยศรักษาสถาน พระสยัมภูวนารถ

อนึ่งพิศณุราชพราหมณ์องค์ใด ได้เปนเจ้าฆราวาทิอารามหลวง ท้าวพระยาให้ลงโทษ คลายโทษแล้ว แลให้เข้ามาหาพราหมณ์ผู้เถ้าผู้แก่ ครูอาจารย์มีพรตอันแก่กว่านั้นให้ชุมนุมพราหมณ์สี่เหล่า นั่งสังกัดปราจิตยกพรตกันสังวารชฎาทานให้ จึงจะซอยด้วยกิจพราหมณ์ จึงจะเปนการมงคลแล แลพระราชพิธีแก่ท้าวพระยาองค์นั้น บริสุทธิแก่ผู้ใดบวชประเสริฐในโลกย์ทั้งสาม สังวาร ๓ เส้นรักษาอักษร ๓ ตัว สังวาร ๖ เส้นรักษาอักขระ ๖ ตัว จน ๗, ๙, ๒๑, ๓๒, เส้น แลทุราจารใส่สังวารเองหาเกรงเจ้าไม่ แลกระทำผิดสิ่งใดก็ดี ให้ชุมนุนพราหมณ์พร้อมกันกระทำโทษ ถอดสุวรรณชักเกสาชักกุณฑานเด็จทุรำถอดประวิศ สินเกสาให้นิราศสันโดยเสีย แลจะให้เข้ามาเปนพราหมณทำการมงคลพิธีสิ่งใดอีกเล่านั้น ไม่เปนการมงคลในแผ่นดินแก่ท้าวพระยาองค์นั้นเปนอันขาดทีเดียว

อนึ่งพระธรรมสาตร์ ว่าถ้าสิ้นชาติสิ้นตระกูลปะไวยะทึกอาจารยแล้วชุมนุมพร้อมกันเอาชาติตระกูลอื่นเข้ามายกพรตกันเห็นมั่นคงบริสุทธิแท้แล้ว ให้ทำการพิธีสำหรับแผ่นดินสืบต่อไป ผู้ใดชาติตระกูลใดให้เรียกชาติตระกูลนั้น อย่าให้แปลกปนกันเปนหินชาติจัณฑาลผิดจาริตวาริชพราหมณ์ ๆ ที่ดี ๆ ก็จะพลอยเศร้าหมองมุนทิลเสียด้วย แลจะไปสู่โทษอบายทุกข์เปนอันแท้ ๆ

อนึ่งเชิญพระขึ้นบรมหงษ์นั้น มีในพระตำหรับเฉียงคฤนเปนอันยากนักหนา อภิเศกตั้งพระตะเบศพระเมรอัศกันวินันตก จึงจะยกพระผู้เปนเจ้าขึนได้ คฤนนั้นพอจะเขียนได้ แต่ว่ากระแสแง่งอนเฉียงคฤนนั้นภุกซึ้งนักหนา ถ้าผู้ใดมีบัญญา อุตส่าห์เพียรเขียนเล่าเรียนให้รู้จัดแจ้ง ในคัมภีร์ทุกสิ่งแลจึงจะทำการพิธีนั้นได้ แลกันไภยไภยอันตรายนั้นด้วย ให้คิดอ่านปฤกษากัน ผู้ใดสัจซื่อมั่นคงจะเปนองค์พราหมณ์ได้ ให้จัดเข้ามาเล่าเรียน ถ้าผู้ใดไม่เอาชาติเอาตระกูลแลอย่าให้เข้ามาเลย ให้ท่านกรมพระปลัดเห็นแก่สาสนา ยกฝ่ายไสยสาตรชาติพราหมณ์ไว้ครั้งหนึ่งก่อน ท่านก็จะได้ไชยพรพระอิศวรพระนารายน์นั้นเอาเปนที่พึ่งแก่ชีพราหมณ์สืบต่อไป ในทุกวันนี้แลจะเกิดศรีสวัสดิพิพัฒนมงคลมหาชนมีศุขทุกประการ ฯ พณ ฯ แลวัฒนาการสืบไป ฯ
